

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

1928

13^E JAARGANG

WOENSDAG 8 FEBRUARI 1928

No. 632

INHOUD.

	Blz.
DE BESCHERMING VAN DE KERAMISCHE INDUSTRIE door <i>Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart</i>	120
Het Werkloosheidsprobleem II (Slot) door <i>C. Vermey</i> ..	122
Beschouwingen over Kolen	124
De Wetenschappelijke Balans der V. O. V. op 31 Decem- ber 1924 door <i>H. Th. Hoven</i>	127
De Poenale Sanctie en het algemeen belang door <i>J. D. L. Le Febvre</i> met Naschrift door <i>Prof. Mr. F. J. H. Cowan</i>	129
Belasting van Nederlanders in het buitenland door <i>Prof. Mr. Dr. A. van Gijn</i>	131
Belasting van Nederlanders in den Vreemde door <i>Mr. W. K. Emmen Riedel</i>	131
AANTEKENINGEN:	
De vakorganisatie in Rusland	133
Indexcijfers van-groothandelsprijzen	133
Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam	134
Schatting van de Europeesche productie van suiker- bieten voor het oogstjaar 1927/28	135
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Januari 1928	135
Postchèque en Girodienst	136
Productie der Steenkolen-, Bruinkolen- en Zoutmijnen	136
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	136-142
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra.*

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

*Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van
Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco;
Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron
Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr.
Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.*

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*
Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam.*
Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in
Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per
jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het
Instituut ontvangen het weekblad gratis.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement
volgens tarief. Administratie van abonnementen en adver-
tenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rot-
terdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en giro-
rekening No. 6729.*

7 FEBRUARI 1928.

De maandswisseling had dezen keer, hoofdzakelijk
wel door het groote bedrag, dat vrij kwam door de
aflossing van de staatsleening, een zeer gemakkelijk
verloop. Call geld werd iets vaster en liep verleden
Woensdag op tot 5 pCt., maar Donderdag was er weer
aanbod op 4½ pCt., en de rente voor particulier dis-
conto liep ook weder tot 4½ pCt. terug. Door de ver-
hooging van de federal reserve rate, eerst in Chicago
en Richmond, en daarna Donderdagavond ook van die
te New York, trad weder een lichte verstijving in,
maar de geldmarkt bleef ruim van middelen voorzien,
zoodat de koers slechts weinig hooger werd, terwijl

ook de prolongatierente geen wijziging van betee-
kenis onderging.

* * *

De binnenlandsche uitzettingen van De Nederland-
sche Bank blijken gedurende de afgelopen week per
saldo vrij belangrijk te zijn teruggegaan. De post bin-
nenlandsche wissels is weliswaar nog met f 2,3 mil-
lioën gestegen, maar de beleeningen vertoonen een
vermindering van f 25,5 miljoen.

De goudvoorraad der Bank geeft een vermeerdering
van f 2 miljoen te zien. De zilvervoorraad daalde met
f 500.000. De post papier op het buitenland blijkt met
f 2,1 miljoen te zijn toegenomen, terwijl de diverse
rekeningen op de actiefzijde der balans een stijging
van f 4,5 miljoen te aanschouwen geven.

De biljettencirculatie klom met f 7,1 miljoen. Het
tegoed van den Staat vertoont, zooals in verband met
de aflossing der leening 1923 A te verwachten was,
een belangrijken teruggang. Het verminderde van
f 49,7 miljoen tot f 17,5 miljoen. De rekening-cou-
rantsaldi van anderen blijken met f 9,8 miljoen te
zijn toegenomen. Het beschikbaar metaalsaldo klom
met f 4,6 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt
ruim 53.

* * *

De wisselmarkt was deze week meer bewogen dan
de vorige weken. Door de vrij belangrijke schommel-
ingen in de buitenlandsche geldkoersen, tegenover de
vrij ruime geldmarkt hier te lande, liepen bijna alle
wisselkoersen op. Dollars stegen van 2,47½ tot 2,48½
en Ponden liepen op van 12,08% tot 12,09½. Ook de
overige koersen liepen, hoewel niet steeds evenredig,
naar boven. Bijzonder sterk stegen Markten, vooral in
het laatst der week. Van 59,08 klom de koers tot 59,25,
naar men meent voor een groot gedeelte als anticipa-
tie op terugbetaling van de in Amerika in beslag geno-
men gelden, waarvan men een bespoediging verwacht.

LONDEN, 6 FEBRUARI 1928.

Gedurende de geheele afgelopen week bleef geld
goed bruikbaar zonder schaarsch genoemd te kunnen
worden. De laatste 2 dagen van Januari verliepen,
eenigszins tot verbazing van de markt, zonder dat de
hulp van de Bank van Engeland ingeroepen behoefde
te worden. Ondanks de dividenden per 1 Februari
bleef goede vraag naar geld gehandhaafd, terwijl uit
den Bankstaat bleek, dat de markt slechts karig van
vlottend geld voorzien kon zijn.

In de discountmarkt overheerschte de invloed van
de verhooging van het officieel disconto in New York
tot 4 pCt., dat wel niet onverwacht kwam maar eerder
dan werd voorzien. Disconto werd dan ook nog iets
vaster op 4¾—½ voor 3-maands prima bankaccepten.

Deze verhooging van het disconto in New York en
de mededeeling van den Minister van Financiën, dat
hij geen verlaging van de inkomstenbelasting in zijn
budget voor het nieuwe financieele jaar in uitzicht
kón stellen, misten hun uitwerking op de effectenbeurs
niet, daar het optimisme van de eerste weken van
Januari over goedkooper geld en belastingverlaging nu
geen basis bleek te hebben.

DE BESCHERMING VAN DE KERAMISCHE INDUSTRIE.

Op 6 December jl. reeds was het Voorloopig Verslag inzake het ontwerp-aardewerkwet verschenen, en na lang wachten heeft de Regeering eindelijk op 23 Januari jl. hare Memorie van Antwoord het licht doen zien. Vol. verwachting heeft het hart geklopt van allen, die belang stellen in onze handelspolitiek. De Memorie van Toelichting had een ontstellend gebrek aan deugdelijke argumenten getoond. Zou het de Regeering in tweede instantie gelukken om de motivceering van haar voorstel te geven, die men in de M. v. T. zoo pijnlijk had gemist? Wie dat verwacht mocht hebben, kan zich na lezing van de M. v. A. slechts teleurgesteld gevoelen. Er staat in dit stuk na het uitvoerige V. V. natuurlijk heel wat meer, dan in de soevereine M. v. T., maar helaas is de qualiteit niet in evenredigheid met de quantiteit.

Het bestek van dit artikel noopt ons tot beperking tot enkele belangrijke punten.¹⁾ De nadere beschouwing daarvan zal echter genoegzaam duidelijk maken, dat ook deze tweede proeve van actieve handelspolitiek verre van geslaagd is.

De Regeering verbaast zich over de kritiek, welke het wetsontwerp in en buiten de Kamer heeft ontmoet. Men heeft bij de bestrijding een beroep gedaan op de beginselen van de Economische Conferentie van Genève en in het voorstel een bedenkelijken stap in de richting der protectie gezien. Deze argumenten acht de Regeering niet ter zake dienende. Een beroep op Genève gaat niet op, want daar richtte men zich slechts tegen de excessen op het gebied der handelspolitiek. Excessief acht de Regeering de door haar voorgestelde verhooging van het invoerrecht niet, wanneer men het vergelijkt met wat andere landen zich in dit opzicht veroorloven. De Regeering betreurt het, dat andere landen niet voorgaan in de verlaging der invoerrechten, doch wenscht zich niet te binden aan eene gedragslijn, die niet wederkeerig wordt aangevaard.

Pal op dit betoog, dat uiting geeft aan de wederkerigheidsidee, volgt eene verklaring, die weder in geheel andere richting gaat. De Regeering toch maakt dan de opmerking, dat zij er niet aan denkt om van onze vrijhandelspolitiek, welke zij in verband met de economische structuur van ons land de juiste acht, af te wijken. Uit zuiver nationaal belang acht zij oprichting van hooge tariefmuren uit den booze, *zelfs wanneer anderen dat doen*. Maar... het gaat hier, waar bepaalde tarieven voor drie jaar verhoogd zullen worden, niet om afwijking van een beginsel, maar om de uitzondering die den regel bevestigt. Zij, die de zoeven genoemde algemeene beginselen tegen dit ontwerp aanvoeren, zondigen uit een oogpunt van elegantie. Men richt, zooals de M. v. A. schrijft, geen kanonnades tegen een ééndagsvlinder.

Dit betoog is voos. De wenschen van hen, die hier te lande de handelspolitiek gewijzigd willen zien, zijn tweeledig. Zij beoogen „safeguarding”, hetgeen in rond Hollandsch letterlijk bescherming beteekent, en „onderhandelingstarieven”, die men nu wel angstvallig niet als „vechttarieven” kan aanduiden, maar die dat in het wezen der zaak steeds zullen moeten zijn.

Deze beide desiderata gaan in tegen de vota van Genève, welke o.m. blijken uit de volgende conclusies, te vinden op blz. 33 van het Rapport Définitif:

„La Conférence recommande:

10. Que les nations prennent immédiatement des mesures pour supprimer ou abaisser les barrières douanières qui opposent de graves obstacles aux échanges internationaux, en commençant par celles qui étaient destinées à faire face à des perturbations temporaires résultant de la guerre.

30. Que, à l'avenir, soit abandonnée la pratique de mettre en vigueur, préalablement aux négociations, les droits excessifs établis, en vue de marchandages, soit par voie de tarifs de combat, soit par voie de tarifs généraux.”

¹⁾ Men zie ook onze artikelen in E.-S. B. van 23 en 30 November 1927.

Wat doet nu onze Regeering? De vechtarieven zijn in studie genomen en zonder eenige behoorlijke motivering wordt aan een der vurigste wenschen van hen, die eene andere handelspolitiek wenschen, tegemoetgekomen door het ontwerp-aardewerkwet. Het argument, dat verhooging van rechten in het licht der Geneefsche beraadslagingen geoorloofd is, zoolang wij maar zorgen een eind lager met onze rechten te blijven dan sommige andere staten, waaruit men, al naar gelang van de te beschermen artikelen, een keuze kan doen, kan niet *au sérieux* genomen worden, want op die wijze zou Genève een vrijbrief hebben gegeven voor ongebreidelde bescherming, en zou ons land medewerken aan bederf, in plaats van aan verbetering der internationale economische betrekkingen, wat toch bezwaarlijk in onze lijn kan liggen.

En zou het waarlijk zoo bijzonder onelegant zijn, wanneer men een maatregel, die in beginsel funest moet worden geacht, aan hartige kritiek onderwerpt, omdat de uitzonderlijke omstandigheden, die het voorstel als noodmaatregel zouden moeten rechtvaardigen, op geenerlei wijze aannemelijk worden gemaakt? Wij zien in deze zaak maar één inelegantie, en dat is het gebrek aan argumenten in de toelichting, welke tot dit ontwerp is gegeven.

Over de wijze, waarop de Regeering zich de kennis heeft verschafte, die haar tot indiening van het ontwerp heeft gebracht, vernemen wij in M. v. A. het een en ander, wat een zeer weinig bevredigenden indruk maakt.

Het bekende ambtelijke rapport, waarvan wij reeds schreven in ons artikel van 23 November jl. en waarin Minister de Geer ten vorigen jare „zeer zakelijke beschouwingen” had meenen te vinden, is thans verloochend. De Regeering is het met den inhoud niet eens — hetgeen haar goed recht is — doch op welke wijze dit standpunt is ontstaan, blijft in het duister. Wel zegt de Regeering, dat voor een nader onderzoek van de zaak aanleiding bleek te bestaan, doch op welke wijze het is geschied, blijkt niet en de conclusies, die de Regeering erop baseert, zijn op dusdanige wijze geformuleerd, dat zij kwalijk den in dit opzicht gerezzen twijfel kunnen wegnemen. Of deze twijfel gerechtvaardigd was, valt uiteraard buiten onze beoordeeling. Doch waar deze eenmaal was gerezzen, was het, ook in het belang van de te beschermen industrie zelf, volstrekt noodzakelijk geweest om over deze zaak volledige klaarheid te verschaffen.

Ter toelichting van het bovenstaande citeeren wij het volgende uit de M. v. A.:

„Het is uiteraard mogelijk, en ook verklaarbaar, dat bij de sterk dalende conjunctuur, en onder den indruk van de elkaar snel opvolgende ongunstige verschijnselen, meer dan één fabrikant in de latere jaren heeft besloten een kostbare vernieuwing van een of ander hulpmiddel nog uit te stellen. Maar over het algemeen is niet de indruk verkregen, dat technische achterlijkheid het concurrentievermogen heeft geschaad.....”

Daarna wordt dan een citaat gegeven uit een schrijven van den technischen leider van de Kristalunie te Maastricht, een der te beschermen fabrieken, waarin deze mededeeling doet van den bevredigenden indruk, die een der bekendste glastechnikers (wiens naam overigens niet genoemd wordt) van de fabriek had gekregen, waarna de Regeering als volgt verder gaat:

„Of door „consulting engineers” wel eens een onderzoek naar de geheele bedrijfsleiding is ingesteld geworden, is den ondergeteekenden niet bekend. Wel staat de glasfabriek voor moderne bedrijfsorganisatie en administratie in voortdurend contact met het Laboratorium voor glastechniek van de Technische Hoogeschool te Karlsruhe en raadpleegt zij ook andere deskundigen op technisch en administratief gebied.

Ten slotte moge worden opgemerkt, dat, *zoover* vernieuwing noodig is, de verademing, die dit ontwerp zal geven, daartoe de gelegenheid en den prikkel zal bieden.”

Ten aanzien van het commercieele beleid van de te beschermen ondernemingen is de houding der Regeering nog ontstellender. Dit belangrijke punt toch

is niet eens onderzocht. Men is blijkbaar tevreden geweest met de mededeeling der belanghebbenden, dat in sommige afdelingen van het bedrijf, dus niet over de geheele linie, abnormale verliezen zijn geleden. Een behoorlijk accountantsonderzoek, zooals dat bij de beoordeeling van elk industrieel bedrijf volstrekt onontbeerlijk is, heeft niet plaats gevonden. Dat de Regeering, die zulke opvattingen huldigt, huiverig is voor rechtstreekschen steun aan het bedrijfsleven door subsidies of credieten, en steunverleening op den rug der consumenten prefereert, is begrijpelijk, doch dat deze houding verdedigbaar is, zal men niet kunnen volhouden.

Ook hier ter toelichting een enkel citaat uit de M. v. A.:

„Een onderzoek naar de financiële uitkomsten der bedrijven, dat bezwaarlijk afdoende zou kunnen zijn zonder boekeninzage en accountantsdienst, is niet ingesteld, evenmin als bij vorige soortgelijke ontwerpen. Aannemelijk is gemaakt, dat in de betrokken afdelingen der industrie gedurende de laatste jaren niet onbelangrijke verliezen zijn geleden; dat dit een gevolg is van de in het buitenland nog steeds heerschende abnormale toestanden; en dat door een tijdelijke voorziening als de voorgestelde de industrie op adem zal kunnen komen, de opheffing van bepaalde onderdeelen, met daaraan gepaard ontslag van een belangrijk aantal arbeiders, ook kunnen worden vermeden, en een nieuwe opwaartsche gang zal kunnen worden verzekerd.”

Wat nu betreft de buitengewone omstandigheden, welke juist ten aanzien van de aardewerk- en glasindustrie protectie zouden moeten rechtvaardigen, zoo kan ook in dit opzicht niet worden gezegd, dat de M. v. A. in dit opzicht overtuigend is. Zonder te willen loochenen, dat de groote concurrentie op dit gebied voor de binnenlandsche producenten bezwaarlijk zal zijn, komt het ons toch voor, dat wel allerminst bewezen is, dat de moeilijkheden, die zich in dit geval voordoen, van dien aard zijn, dat zij tot een *uitzonderingsmaatregel* aanleiding zouden moeten geven.

De M. v. A. beroept zich op de moeilijkheden uit den inflatietijd. Deze heeft, afgezien van de tijdelijke valutaconcurrentie, aanleiding gegeven tot groote uitbreiding van de buitenlandsche fabrieken, inzonderheid in Duitschland. De valuta is gestabiliseerd, maar de in den inflatietijd uitgebreide of gestichte fabrieken zijn er nog en doen hun invloed op de markt gelden.

Dat blijkt niet slechts uit het feit, dat er somtijds zeer goedkope partijen aardewerk op de Nederlandsche markt belanden, die elders niet geplaatst kunnen worden door de hooge specifieke rechten in andere landen, doch ook hieruit, dat de vooroorlogsprijs van keramisch werk veelal hooger was dan de huidige, terwijl de kosten, inzonderheid door de hoogte der loonen, zijn gestegen.

Naast de overproductie, die van de valutadepreciatie het gevolg was, wijst de M. v. A. dan nog op concurrentie uit andere landen, waar de loonen lager zijn dan hier te lande.

Beziat men deze argumenten nader, zoo moet erop worden gewezen, dat weliswaar de Deutsche productie is toegenomen, doch dat blijkens onze in- en uitvoerstatistiek juist in het laatste jaar een niet onbelangrijke teruggang in den invoer van verschillende goederen uit Duitschland valt waar te nemen, waarvan onderstaande cijfers een beeld geven.

Invoer uit Duitschland.

	Gekleurd Porselein (No 768).		Gekleurd Aardewerk (No. 770)		Glaswerk (No. 808)	
	Ton	f 1000	Ton	f 1000	Ton	f 1000
1920	3.884	5.207	1.700	1.488	3.018	3.211
1921	4.106	4.242	2.682	1.512	3.900	2.224
1922	5.011	4.165	4.620	2.254	4.156	2.115
1923	5.797	3.445	4.386	1.877	3.869	1.762
1924	4.102	2.849	4.079	1.756	4.066	1.966
1925	4.341	3.026	4.917	2.102	3.180	1.747
1926	4.368	2.909	4.494	1.821	4.212	2.202
1927	3.955	2.687	3.943	1.647	4.085	2.124

Of dit in verband moet worden gebracht met het feit, dat de te groote omvang van de Deutsche productie geleidelijk weder tot kleinere proporties wordt teruggebracht, een proces, dat reeds thans aan den gang is, en dat nog wel eenigen tijd zal voortduren, kunnen wij niet nagaan. Doch wel krijgt men den indruk, dat althans in de omstandigheden van het heden geen aanleiding gevonden kan worden om inzonderheid uit hoofde van de verhoudingen in Duitschland tot bescherming over te gaan.

Nu zou men echter kunnen zeggen: het is wenschelijk om eerst het zooveen bedoelde proces van afbouw nog wat te laten doorgaan en inmiddels te beschermen om dan, is de productie eenmaal tot kleinere proporties teruggebracht, de grenzen weer open te stellen. Het wordt in de M. v. A. niet aannemelijk gemaakt, dat het buitenland ons met een systematische dumpingpolitiek zou bestoken door verkoop beneden den gemiddelden kostprijs — trouwens, de prijzen van de Deutsche artikelen liggen over het geheel voor den uitvoer op een hooger niveau dan voor den binnenlandschen afzet — en het ontwerp is dus als antidumpingwet blijkbaar niet houdbaar. Doch men zou het kunnen motiveeren in verband met tijdelijke overproductie.

Zulk eene motiveering zou echter niet houdbaar zijn, omdat men niet te maken heeft met een enkel land, waar men aan een te groot opgezet productie-apparaat laboreert, doch met betrekking tot den invoer van keramische artikelen en glaswerk zeer wisselende verhoudingen kan constateeren. Men kan er dus volstrekt niet op rekenen, dat door afbouw in Duitschland een leemte zal ontstaan, die tot duurzame verbetering der marktverhoudingen zou voeren. Uit onze invoerstatistiek toch blijkt, zooals wij reeds in ons artikel van 23 November hebben getoond, dat bijv. ten aanzien van porselein Japan en Tschecho-Slowakije sterk aan het opkomen zijn, terwijl dit laatste land met België ook op den voorgrond treedt in het artikel glaswerk.

De loop van de invoercijfers in de laatste jaren, waarin bovengenoemde factoren tot uitdrukking komen, geeft, zooals wij reeds vroeger hebben uiteengezet, geenerlei grond om aan te nemen, dat hier tijdelijke bescherming een deugdelijk middel zou zijn om de industrie te helpen. Ook nu weer spreekt de Regeering het niet nader gemotiveerde vertrouwen uit, dat drie jaar voldoende zullen zijn om den toestand geheel te veranderen. De cijfers geven echter aan dit vertrouwen geen steun.

Dat ten slotte niet slechts de glas- en aardewerkindustrie te lijden heeft gehad van concurrentiemoeilijkheden, doch dat dit met vele andere bedrijfstakken het geval is geweest, welke men zelf de moeilijkheden heeft laten opknappen, behoeft weinig betoog. De billijkheid is bij dit ontwerp dan ook ver te zoeken.

Voorts betoogt de Regeering in de M. v. A., dat de prijzen van keramische artikelen in vergelijking tot vroeger op een abnormaal laag peil staan.

De M. v. A. maakt eene vergelijking tusschen den vooroorlogsch prijs van wit aardewerk in 1912 en de prijzen in 1920—1926 en komt dan tot de volgende cijfers per KG. invoer: 30, 62, 42, 35, 26, 27, 27, en 24,4 cent en over de eerste 4 maanden van 1927 23,1 cent. Voor andere artikelen vergelijkt de Regeering alleen 1923, een jaar van erge valutaconcurrentie, en 1926. Over het geheel komt zij daar tot eenige prijsstijging, behalve bij gekleurd aardewerk, waar eene geringe daling van 49 tot 46,5 cent valt waar te nemen.

Ook deze opgave is verre van doeltreffend. In de eerste plaats toch is het duidelijk, dat men aan de prijzen op zichzelf niet genoeg heeft; ook met de qualiteit moet rekening worden gehouden. Juist bij wit aardewerk is deze minder goed geworden, zoodat de prijsverschillen voor een belangrijk deel ook aan den vermeerderden afzet van de mindere soorten vallen toe te schrijven en dus allerminst een gevolg behoeft

te zijn van abnormale concurrentievoorwaarden. De Regeering baseert hare meening ten dezen zonderling genoeg in hoofdzak op den prijs van wit aardewerk, terwijl dit toch een der minst belangrijke producten van invoer is (1927 777 ton tegen bijv. 5639 ton gekleurd aardewerk, 7036 ton gekleurd porselein). Het artikel, waarbij dus de grootste prijsdaling valt waar te nemen, is in feite het minst belangrijke. De andere goederen, die veel belangrijker zijn, worden slechts terloops vermeld en blijken dan ook in het betoog der Regeering weinig te passen!

Waarom vermeldt de Regeering alleen de cijfers over de eerste vier maanden van 1927 op een oogeblik, dat de jaarcijfers reeds bekend waren? Neemt men deze laatste tot basis, zoo komt men tot een prijs per KG. van ruim 23,9 cent, hetgeen weer een aanmerkelijk ander beeld geeft dan de prijs van 23,1 cent, die door de Regeering wordt opgegeven. Overigens gaat het hier om een totaal invoer van f 186.000, zoodat men er niet te veel drukte over moet maken. Maar de wijze van behandeling is alweer symptomatisch!

En ten slotte kan ook ten aanzien van dit argument de vraag worden gesteld, of de Regeering er de consequenties wel voldoende van doordacht heeft. Immers, een aantal bedrijven zijn in dezelfde situatie als Maastricht, doordat zij te kampen hebben met disproportionaliteit tusschen eindprijzen en productiekosten. Ook hier weder kan men zeggen, dat, wanneer Maastricht op dezen grond bescherming erlangt, een heele reeks andere bedrijven dit met hetzelfde recht kan vragen.

Ten slotte het argument van de lage loonen in het buitenland. De M. v. A. wijst in dit verband op België, Frankrijk, Polen en Tsecho-Slowakije, waar de loonen „tijdelijk” lager zijn dan ten onzent. Waarom dit slechts tijdelijk zoo zou zijn, wordt niet nader aangetoond. Rekent men — om slechts dezen factor te noemen — met de sociale lasten hier te lande in vergelijking met elders en met den druk, die dientengevolge hier te lande op de industrie is gelegd bij het toewerkstellen van arbeiders, zoo is het allerminst evident, dat zich in dit opzicht de toestand in drie jaar zal wijzigen. Ook in andere opzichten zullen er steeds markante verschillen blijven bestaan en wij moeten nog zien, dat deze factor geen invloed meer heeft bij onze concurrentie met bijv. Japan, voordat wij aan de tijdelijkheid, door de Regeering even grif als ongeargumenteerd aangenomen, kunnen gelooven.

Bovendien, deze factor werkt al weer niet alleen in de aardewerkindustrie, maar in heele reeksen van bedrijven. Protectie is wel het slechtste middel om uit de door loonverschillen ontstane moeilijkheden te geraken. Verbetering van productiemethode en het zoeken van nieuwe, speciale artikelen, een en ander met het doel om de voorwaarden te scheppen, waarin een hooger loon dan het buitenlandsche werkelijk kan worden verdiend en dus het bedrijf niet onrendabel maakt, is het middel om de moeilijkheden te bestrijden. Protectie leidt hier slechts tot het kweken van eene inefficiënte productie.

De opmerking is gemaakt, dat het evident is, dat de Regeering voorstelt de productie van huishoudelijk aardewerk te beschermen, hoewel zich daarnaast eene blijkbaar bloeiende productie van sanitair aardewerk heeft ontwikkeld. Hoe het daarmede precies staat, wordt men weliswaar uit de M. v. A. niet gewaar, want deze produceert daarover geen cijfers. Maar juist daarom mag men aannemen, dat deze tak van bedrijf goed gaat. Welnu, zoo is gezegd, dit product is veel minder loonintensief dan het huishoudelijk aardewerk en de uitbreiding daarvan bij afneming van de vervaardiging van huishoudelijk aardewerk beteekent, dus niet eene evenredige verruiming van werkgelegenheid.

Dit argument snijdt geen hout. Het getuigt van eene averechtsche opvatting om een proces van hergroepering der productiefactoren te willen tegengaan, wanneer loonverschillen tusschen binnen- en

buitenland verandering gebieden. Toespitsing op de meest productieve aanwending der beschikbare arbeidskracht is dan aangewezen en niet het kunstmatig in het leven houden van loonintensieve bedrijfstakken, waarin onder bepaalde omstandigheden een bepaald loon niet kan worden uitgekeerd zonder voor het bedrijf verlies te laten.

Nu wij het toch over de loonen hebben, moge er tevens op worden gewezen, dat de Regeering heeft nagelaten om in de Memorie van Antwoord eenige gegevens te verschaffen over de werkloosheid te Maastricht. Hierom is intusschen gevraagd in het over dit wetsontwerp uitgebrachte Eindverslag. De Regeering heeft er in de M. v. A. op gewezen, dat het aantal werklozen in de Maastrichtsche industrie niet onder bepaalde cijfers te brengen is, omdat de afgevoelden voor een deel tijdelijk werk vinden in België en dus dit aantal voortdurend wisselt. Het is onbegrijpelijk, dat de Regeering niet althans eenige feitelijke gegevens heeft kunnen verstrekken. Hoe ter wereld is dit alles te rijmen met hare pertinente bewering, dat de malaise in de keramische industrie haar stempel drukt op de geheele streek van Maastricht en dat de tijdelijke protectie in het bijzonder tot behoud resp. uitbreiding van werkgelegenheid gewenscht is?

Er is nog meer zonderlings in de M. v. A. In de M. v. T. had de Regeering opgave gedaan van het aantal werklieden in drie Maastrichtsche fabrieken, de Sphinx, de Société Céramique en de Mosa, doch met weglating bij de beide eerste fabrieken van de arbeiders in de sanitaire afdelingen en bij de laatste fabriek met weglating van de arbeiders in de afdeling muurtegels. Thans wordt het aantal te werkgestelden volgens de laatst bekende gegevens medegedeeld, dus inclusief de werklieden in de destijds opzettelijk buiten beschouwing gelaten afdelingen.

Het overzicht is — ook dit punt is terecht in het Eindverslag aangeroerd — weder van de bedenkelijke slordigheid, welke wij in deze behandeling van de Regeering gewoon zijn. Naast de drie genoemde fabrieken wordt thans in eens de Kristalunie genoemd, waarover in de M. v. T. gezwegen was.

Bij de drie bovengenoemde fabrieken is het thans, aannemende, dat er tusschen November en nu niet al te groote fluctuaties hebben plaatsgevonden, wel mogelijk om eene vergelijking te maken tusschen de aantallen arbeiders in de onderscheiden afdelingen, doch hoe zich deze verhouding in den loop der jaren heeft ontwikkeld, wordt alweder door de Regeering verzwegen.

Maakt men de vergelijking per heden, dan blijkt, dat het aantal arbeiders in de Sphinx volgens de M. v. A. 766 grooter is dan volgens de M. v. T., waarin het getal 1500 werd opgegeven. Bij de S. C. is het verschil 249 (950 tegen 1199) en bij de Mosa 180 (414 tegen 594). Men ziet dus, dat dit heel wat onderscheid maakt, vooral bij de Sphinx, en het zal belangwekkend zijn om te zien, hoe zich dit verschil in de loop der jaren heeft ontwikkeld.

Wij zullen het hierbij laten. De M. v. A. geeft blijk van groote oppervlakkigheid en berust op een reeks van argumenten, die economisch van zeer bedenkelijk gehalte zijn. Aanvaarding van het aanhangige voorstel zal dan ook niet kunnen geschieden dan met erkenning van gezonde economische beginselen en het is te hopen, dat ons land daarvoor bespaard zal blijven.

G. M. V. S.

HET WERKLOOSHEIDSPROBLEEM.

II. (Slot.)

Tegen de algemeene strekking der voorstellen, zooals deze door de Amsterdamsche Werkloosheidscommissie werden geformuleerd, kan moeilijk bezwaar worden gemaakt, al zijn de ad 2 en 3 sub B voorgestelde maatregelen in economisch opzicht niet onbedenklijk. Met het verleenen in bepaalde gevallen van faciliteiten en het verlichten van lasten aan het plaatselijk bedrijfsleven begeeft men zich, evenals trou-

wens, ja in meerdere mate nog, met het financieel steunen van tijdelijk noodlijdende doch economisch niet ongezonde bedrijven, op den met voetangels en klemmen bezaaiden weg, die leidt naar kunstmatigen overheidssteun en protectionisme, waarmede het nationale bedrijfsleven allerminst is gebaat. Het wekt trouwens bevreemding, dat de Commissie in haar overigens weldoorwrocht rapport wél bij herhaling gevaagt van de onvoldoende ontwikkeling van het industriële bedrijfsleven, doch nergens met één enkel woord rept van de schier ondragelijke lasten, die door de ongekend hoge belastingen op het bedrijfsleven hier te lande worden gelegd. Hoe kan men verwachten, dat de inheemsche nijverheid zich zoodanig zal uitbreiden, dat zij een „outlet” zal bieden aan de staag wassende bevolking, zoolang het huidig régime onveranderd gehandhaafd blijft, zoolang de fiscus een zoo onevenredig deel blijft opeischen van de bedrijfsresultaten, die moeizaam worden verkregen.

Het is o.i. een leemte in het verslag, dat het aan dit aspect van het probleem, dat nochtans den toestand in het bedrijfsleven goeddeels beheerscht, stilzwijgend voorbijgaat en volstaat met een korte, doch geenszins onbedenkelijke, aanbeveling om in bepaalde gevallen de lasten, die op het plaatselijk bedrijfsleven drukken, te verlichten. Indien het rapport der Commissie iets heeft aangetoond, is het wel den onbevredigenden toestand, waarin onze nationale industrie verkeert. Slechts indien de Regeering ter elfder ure tot inzicht komt en zich er rekenschap van geeft, dat een bestending van de huidige ondragelijke hoogte der belastingen elken opbloei der industrie verhindert, mag men hopen, dat de industrie inderdaad in staat zal zijn op den duur emplot te verschaffen aan een deel der steeds toenemende bevolking en zodoende de taak zal kunnen vervullen, die het jongste verslag der Arbeidsinspectie haar toedent. Weliswaar stelt de Commissie in haar rapport, dat zij moest voorbijgaan aan de veelvuldig naar voren gebrachte bezwaren tegen de uit economisch beheer voortvloeiende bezuinigingsmaatregelen, tegen de voortschrijdende normalisatie en nationalisatie of de pleidooien voor beperking van den arbeidsduur e.d., maar het wil ons niettemin voorkomen, dat de conclusies en voorstellen der Commissie aan kracht hadden gewonnen, indien op enkele in het oog springende tekortkomingen in het huidig Regeeringsbeleid, met klem de aandacht ware gevestigd. Wil de thans geïnstalleerde Commissie tot nadere bestudeering van het werkloosheidsprobleem inderdaad vruchtbaren arbeid leveren, dan zal zij er niet aan kunnen ontkomen ook de politiek der Landsregeering ten aanzien van dit en enkele andere nog nader door ons te behandelen punten aan een kritisch onderzoek te onderwerpen.

Een tweede lacune in het rapport, waarop trouwens ook de Voorzitter van de Kamer van Koophandel te Amsterdam in zijn belangwekkende nieuwjaarsrede de aandacht heeft gevestigd, is het onvermeld laten van het abnormaal hoge peil der gemeenteloonen, waarnaar die in particuliere bedrijven betaald zich noodzakelijkerwijze richten en die beide het elders betaalde loonpeil aanzienlijk overschrijden. In het avondblad der Nieuwe Rotterdamse Courant van 4 Januari jl. wijdt de redactie aan dit punt eveneens een met sprekende cijfers gestaafd betoog. Wij wezen er reeds op, dat de moeilijkheden, waarvoor de hoofdstad zich geplaatst ziet, mutatis mutandis gelden voor de overige groote steden en met name voor Rotterdam. Bedraagt — zooals in de door ons geciteerde beschouwing wordt aangetoond — het totaal der kosten voor één uur arbeid in Amsterdamschen gemeentediens niet minder dan 95,05 cents, zijnde bij een gemiddelden arbeidsduur van 48 uren per week een uitgaaf van f 45,60 per arbeider, Rotterdam volgt de hoofdstad op den voet met een betaling van ruim f 44,— per week aan arbeidsloon per volwassen „gemeentelijken” werkman.

Is het wonder, zoo vragen wij alweder, indien de particuliere bedrijven, die tegen de gemeenteloonen moeten opbieden en wekelijks bedragen moeten verloonen, die aanzienlijk hooger zijn dan wat concurrerende bedrijven in het buitenland uit dezen hoofde betalen, in stede van vooruitgang te boeken in toenemende mate aan „Konkurrenzfähigkeit” inboeten? Beseft de overheid niet, dat het euvel der abnormaal hoge gemeenteloonen, die in geen verhouding staan tot de arbeidsprestatie, een tweesnijdend zwaard is? Slechts door onmatige opschroefing der directe en indirecte heffingen is het mogelijk de gemeenteloonen op het tegenwoordig niveau te handhaven. Is dus eenerzijds de gevolgde gemeentelijke loonpolitiek oorzaak, dat ook de particuliere bedrijven noodgedwongen den loonstandaard dier bedrijven moeten handhaven op een peil, dat, zowel in absoluten als relatieven zin, in tal van gevallen te hoog is, anderzijds is zij oorzaak, dat van een verlichting der op het bedrijfsleven drukkende lasten moeilijk sprake kan zijn, zoolang de Overheid niet geleerd heeft de tering naar de nering te zetten.

Ook de terloops door de Commissie in hoofdstuk VI van haar rapport gereleveerde beperking van den arbeidsduur is voor de ontwikkeling onzer nationale industrie van zéér groote beteekenis. Wij mogen volstaan met te verwijzen naar de ernstige moeilijkheden, die onze scheepsbouw- en reparatiebedrijven ten gevolge van dezen maatregel ondervinden. Het voorbeeld is trouwens met tal van andere aan te vullen. Zonder in bijzonderheden te treden, waartoe de ons ten dienste staande plaatsruimte overigens ook geen gelegenheid biedt, mogen wij erop wijzen, dat deze zéér belangrijke tak van industrie ernstig aan concurrentievermogen heeft ingeboet ten gevolge der verkorting van den arbeidsduur. Waren weleer de Rotterdamsche bedrijven in vele gevallen in staat belangrijke opdrachten in concurrentie met het buitenland te secureren, dank zij een min of meer belangrijke tijdsbesparing, die vaak een evt. nadeelig prijsverschil in uiteindelijk voordeel omzette, het „beleid” van het Departement van Arbeid is oorzaak, dat dit voordeel grootendeels is teniet gedaan.

Wil men waarlijk het werkloosheidsprobleem nader tot een oplossing brengen, dan moet de scheidsmuur tusschen gemeentelijke en landsbelangen worden neergehaald. Slechts indien de Regeering inziet, dat dit brandend vraagstuk er niet een is, dat aan de individuele gemeentebelangen kan worden overgelaten maar doelbewuste en krachtige leiding harerzijds eischt, is er hoop, dat dit probleem, dat als een kanker aan onze volkswelvaart vreet, inderdaad zal worden opgelost.

Het huidig stelsel van steunverleening — bilijk in de abnormale tijden die achter ons liggen — kan en mag niet worden bestendigd. Het is economisch onverdedigbaar, dat tal van bruikbare krachten blijven leunen op een bedrijf, dat dezen krachten noch in het heden noch in de toekomst emplot kan verschaffen en zoolang wordt voortgegaan met uitbetaling van wekelijksche steunbedragen, voldoende om dezen arbeidskrachten een, zij het ook karig, bestaan te verzekeren, ontbreekt elke prikkel om elders werk te zoeken. De gemeenten kunnen en mogen niet voortgaan met de millioenen verslindende, volmaakt onproductieve steunuitkeeringen, die integraal op de gemeenschap afgewenteld, elke gezonde ontwikkeling der volkswelvaart tegenhouden. Gemeentelijke Overheid noch Landsregeering zijn verantwoord, wanneer zij een régime bestendigen, dat de volkshygieë ondermijnt en het land gekluisterd houdt in de boeien eener latente economische crisis! Reeds te lang is de houding der Regeering tegenover het vraagstuk der werkloosheid er een geweest van „laissez aller, laissez faire”. Duidelijk is gebleken, hoezeer zij elk contact met den toestand heeft verloren uit het antwoord van den Minister van Binnenlandsche Zaken aan het lid der Tweede Kamer, den heer Knottenbelt, naar

aanleiding van diens verzoek om overlegging van gegevens het werkloosheidsprobleem betreffend. Duidelijk blijkt dit ook uit het verslag der Commissie, die er bij herhaling op wijst, dat betrouwbaar statistisch materiaal ten eenen male ontbreekt! De wijze, waarop de Minister van Arbeid meent „uitvoering” te moeten geven aan de door de Tweede Kamer aangenomen motie van den Tempel, waarbij de Regeering uitgenoodigd werd om een wettelijke regeling der werkloosheidsverzekering voor te bereiden, bewijst mede hoezeer het der Landsregeering ontbreekt aan den vasten wil om door het voeren eener doelbewuste politiek opbouwend werk te verrichten!

Wat deed Rotterdam's Gemeentebestuur om het ook voor deze Gemeente brandend vraagstuk der werkloosheid een stap nader tot een oplossing te brengen? De hoofdstad ging voor met het samenstellen van een rapport, dat als grondslag voor toekomstige actie uitnemende diensten zal kunnen bewijzen. Licht het niet op den weg van B. & W. van Rotterdam ook hunnerzijds in het voetspoor der Amsterdamsche Commissie een uitgebreid onderzoek naar den omvang en de feitelijke beteekenis der werkloosheid in Nederland's eerste havenstad in te stellen? Zonder deugdelijke feitenkennis zal het moeilijk, ja onmogelijk zijn afdoende maatregelen te treffen en aan elk breed opgezet streven om te komen tot een behoorlijke regeling zal noodzakelijkerwijs een diepgaand plaatselijk onderzoek, dat feitenmateriaal zal leveren, dat thans ontbreekt, dienen vooraf te gaan. Zooals de Amsterdamsche werkloosheidscommissie in haar eerste voorstel terecht stelt, moeten als resultaat van haar onderzoek zoo spoedig mogelijk nadere onderzoekingen worden gedaan naar de bijzondere bedrijfsomstandigheden, de werkloosheidsorzaken en dus ook naar de daarmee verband houdende middelen tot bestrijding der werkloosheid in de verschillende branches van het bedrijfsleven. Deze verdere Commissie werd inmiddels reeds geïnstalleerd!

Indien ook Rotterdam de zaak energiek aanvat, zullen in samenwerking met de hoofdstad concrete voorstellen aan de Regeering kunnen worden gedaan en in overleg met haar uitvoering worden gegeven aan de maatregelen, die met steun en onder actieve leiding der Landsregeering tot leniging en uiteindelijke opheffing van den huidigen noodtoestand kunnen leiden.

Men wachte niet langer! Te lang reeds werd door Landsregeering en Gemeentelijke Overheid een onafwijsbare plicht verwaarloosd. Zoo ooit dan is hier periculum in mora. De Overheid beseffe haar groote verantwoordelijkheid tegenover de gemeenschap en geve blijk, dat óók een intermezzo-kabinet, dat óók een zuiver politiek getint Gemeentebestuur nochtans tot constructieve welvaarts-politiek in staat zijn.

C. VERMEY.

Rotterdam, Januari 1928.

BESCHOUWINGEN OVER KOLEN.

Onze medewerker voor kolen schrijft ons:

Het jaar 1927 is voor de kolenindustrie een kalm jaar geweest, in zoover, dat er geen stoornissen van economischen aard zijn op te teekenen, zooals 1926 die te zien heeft gegeven. Een jaar dus van rustige ontwikkeling voor de winning van de kolen en voor den handel erin. De eenige uitzondering hierop is de staking in de „vette” kolonmijnen van de Vereenigde Staten van Noord-Amerika, die 1 April over een loonquaestie was uitgebroken en die, zooals uit hoofde van de neergaande conjunctuur was te voorzien geweest, den stakers niets dan ellende heeft gebracht. Door groote voorraden overal in het land enerzijds en de constante weigering der non-unionisten om mee te doen anderzijds, werd de staking door de mijnwerkers na maanden lang geduurd te hebben, verloren. We voorspelden in een vorig jaarbericht, dat Europa weinig van de staking zou bemerken en dat is ten volle

uitgekomen. De zegeningen, die den Amerikaanschen kolenexporteurs door de Britsche kolenstaking in zoo overvloedige mate ten deel vielen, zijn den Engelschen exporteurs omgekeerd in 1927 door de Amerikaansche staking niet in den schoot gevallen. Amerika heeft zichzelf weten te helpen.

Nu wij toch over Amerika, d.i. de Vereenigde Staten, spreken, kunnen we meteen aantekenen, dat zijn export van 12 miljoen tons naar Europa in 1926 is geslonken tot 800.000 tons in 1927.

In Engeland maakt de kolenwinning een crisis van zoo groote scherppte door als ze gedurende haar bestaan niet gekend heeft. De ééne mijn na de andere wordt stilgelegd en nog weet de handel de beperkte productie niet aan den man te brengen. En onder de nog voortwerkende mijnen zijn er, die tot voor enkele jaren met een flink saldo tegoed bij hare bank werkten en die sinds geruimen tijd de hulp van de bank hebben moeten inroepen. Dit wordt het best geïllustreerd door opsomming van de verliezen, die in de centra van het land op de gewonnen ton geleden worden. Zoo b.v. voor Schotland 1 sh. 5 d., voor Northumberland 1 sh. 2 d., voor Durham 1 sh. 3 d., voor Zuid-Wales 1 sh. 5 d., voor Yorkshire 7½ d., voor Derbyshire en Nottinghamshire 1 sh. 3 d. per ton, alles gerekend over het derde kwartaal van het kalenderjaar. Wanneer men verder weet, dat er ca. 400 putten buiten werk zijn gezet en er 220.000 kolenwerkers werkloos zijn, dan is van de malaise daar te lande genoeg gezegd. Nu de cijfers van de winning en den uitvoer. De eenige basis van vergelijking vormt feitelijk het jaar 1925, aangezien in 1926 en 1924 voor den kolenexport abnormaal waren, het laatstgenoemde jaar wegens den invloed van de Roerbezetting en moeilijkheden in Amerika. En dan valt het op, dat de vergelijking volgens de voorloopige cijfers, zeer meevalt.

	-Productie	Uitvoer	Gemiddelde prijs van exportkolen
1925	243 miljoen t.	51 miljoen t.	19/10 f.o.b.
1927	255 „ „	51½ „ „	17/9 „
1926	126 „ „	20 „ „	„

De gemiddeld behaalde prijzen voor de uitgevoerde kolen toonen ten duidelijkste aan, hoe groot de teruggang in de opbrengst geweest is; ruim 2 shillings op een ton spreekt boekdeelen. Eigenlijk zijn Engelse kolen sinds 1914 voor het eerst weer in 1927 in vollem omvang aan de vrije werking der wereldmededinging blootgesteld geweest. Zweden, Finland en de Randstaten zijn voor Old England nagenoeg verloren gegaan. Tegen prijzen van 12/6 voor prima large Silezische kolen f.o.b. Danzig met een goedkoopere zeevracht dan van de Engelse Oostkust valt niet te vechten. Daarbij zijn de verbruikers der Silezische kolen uitstekend te spreken over de kwaliteit der kolen. De uitvoer over Danzig en de nieuwe exporthaven Gdynia toont de vraag er naar aan. Op grond van de reeds bekend gemaakte gegevens zal de 1927-uitvoer ca. 33 pCt. meer bedragen dan de 1926-uitvoer, in welken de hooge cijfers der Britsche aankopen verdisconteerd zijn. De Engelschen zelf zijn de eersten geweest om te erkennen, dat de Silezische kolen van goede kwaliteit waren.

Wij staan wat langer stil bij de moeilijkheden van onze Engelse vrienden, omdat die in veelheid en intensiteit eenigszins afwijken van die van de moeilijkheden van de andere vrienden. De Engelschman is een man van de traditie. „It has never been done” geldt nog heden ten dage. Het kost elken producent eenige moeite tot z'n collega-producent te gaan om den eersten stap te doen tot samenwerken. Toch gaat ook daar de nieuwe dag gloren. In Yorkshire, Derbyshire en Nottinghamshire is de aaneensluiting van de mijneigenaars voor een gecentraliseerden, althans onderling geregelden verkoop der producten een feit geworden en in Zuid-Wales is een Marketing Scheme in de maak, welks verwezenlijking alleen nog maar wordt opgehouden door den blijkbaar onoverwinlijken

afkeer van enkele zeer grooten van gebondenheid in zaken. Er is werk genoeg te doen, dat een eensgezind optreden vereischt. De spoorwegtarieven zijn ca. 81 pCt. hooger dan in 1913. In Wales bijv. betalen de kolen thans 1/9 in plaats van 11 d. vóór den oorlog. Wagonhuur, wharfage, tiploon, alles is van 50—100 pCt. duurder dan in 1913. Men heeft becijferd, dat een reductie, die het mogelijk maakt de tarieven van een en ander terug te brengen tot slechts 30 pCt. boven de vóóroorlogsche, 1/- verlaging zou uitmaken van de f.o.b. waarde van exportkolen. Voorwaar een doel om na te streven. Er is op de bovengesignaleerde behoudzucht van de mijneigenaars een overwinning behaald, die te aardig is om niet even te vermelden, nl. een radicale wijziging in de nomenclature der kolen. Voortaan zullen de nootkolen, de z.g. sized coal, voor zoover van bitumineuze samenstelling, niet langer met de oeroude namen van cobbles, nuts, beans, peas en grains worden aangediend, doch met nummers en wel: noten I, noten II, etc. Een aansluiting dus bij het continentale systeem.

De dagelijksche productie van den gemiddelden Engelschen mijnwerker bedraagt iets meer dan 1 ton per dag op een gemiddeld loon van 9/9 per dag.

We stappen van Engeland af om naar het land te gaan, dat Engeland in beteekenis voor den wereldkolenhandel het naast staat — Duitschland, waar, zooals bekend, de kolenwinning voor de grootste helft machinaal geschiedt. Ook daar heeft men geruimen tijd onder Absatzmangel geleden. Men heeft den export uitgezet zoover als maar even bereikbaar was. Duitse kolen — Westfaalsche — zijn overal heengekomen, waar ze vóór den oorlog reeds gezien werden en zijn zelfs gebracht dáár, waar ze nog nooit geweest waren. We gelooven althans niet, dat Duitse kolen (we spreken niet van cokes of briketten) vóór den oorlog naar Java en Ceylon gebracht werden. Engeland heeft door deze expansiezucht van Duitschland geduchte offers op het stuk van prijzen moeten brengen, Engeland, dat het evenzeer noodig had om te exporteeren als Duitschland. Tegen het eind van 1927 kwam de Umschwung in Duitschland. Het begon met de cokes. Door de grootere ijzerproductie nam de vraag naar cokes toe en er kwam gebrek aan gewaschen vetfijnkolen, waaruit ze gemaakt wordt, omdat er eenvoudig niet cokes genoeg gemaakt kon worden. Men ging de kolen weer op grooter schaal afzeven om zodoende meer fijnkool over te houden, wat weer tot gevolg heeft gehad, dat er gebrek aan vetförderkolen is ontstaan.

Of dit alles de inleiding van een beteren tijd zal zijn — een hochkonjunkturtje in den dop — dan wel of door invoer uit andere landen vraag en aanbod zullen genivelleerd worden, zal de tijd moeten leeren. De Nederlandsche Staatsmijnen importeeren weer op groote schaal haar voortreffelijke cokes in Duitschland en het behoeft niet te verwonderen, indien al spoedig de Engelsche stoom- en gaskolen weer op den Rijn verschijnen, vanwaar ze eigenlijk nooit geheel te verdringen zijn geweest. Deze opleving geeft aan de Duitse kolenindustrie een stimulans, die de Engelsche en de andere Europeesche kolenindustrieën tot dusver missen. Ook de gunstige overeenkomst, die het Kolensyndicaat met de Italiaansche Regeering door bemiddeling van de Banca Commerciale heeft gemaakt voor den invoer overzee van ca. 6 miljoen ton industriekolen is van beteekenis voor den Bergbau. In 1913 voerde Duitschland nog niet 1 miljoen ton naar Italië uit.

De totale productie aan kolen bedroeg in Duitschland ca. 153 miljoen ton, waarvan 24 miljoen ton werden geëxporteerd. Voor 1926 waren deze cijfers, in aanmerking nemende de verloren productiegebieden, 145 en 29 miljoen ton. Dat was het jaar van den door de Engelsche staking veroorzaakten, buitengewoon hoogen export. Er zijn derhalve 13 miljoen ton eigen kolen méér in het land gebleven, om maar te zwijgen van den import, die in 1927 ook grooter is ge-

weest dan hij in 1926 heeft kunnen zijn. Al dat meerdere is in hoofdzaak door de industrie verbruikt. De prijs voor de basiskool — förderkohle — is over het geheele afgelopen jaar vrijwel onveranderlijk ca. M. 14,80 geweest. Wat een eenvormigheid vergeleken met Engeland, waar de unscreened van een prijs van 17/6 in Januari is afgekomen op 13/6 in December! Gedeeltelijk evenwel is nog de staking van 1926 voor den beginprijs van 17/6 verantwoordelijk te stellen.

De bruinkoolproductie heeft over 1927 in Duitschland 136 miljoen ton of 3 miljoen ton minder bedragen dan in 1926.

De gang opwaarts in Duitschland dreigt evenwel verstoord te worden. De vertegenwoordigers van de vier mijnwerkersverenigingen hebben eenparig besloten de overeenkomsten ten aanzien van de loonen en overwerktijd tegen 30 April a.s. op te zeggen. De eisch is dus en hooger loon en korteren arbeidstijd, het laatste met betrekking tot overwerk en meer bepaaldelijk de belooning daarvoor. Nu plegen stakingen in Westfalen, althans in den mijnbouw, nooit lang te duren, doch hoe dit ook zij, de groote meerderheid van de mijnbesturen schijnt van zins het er op te laten aankomen, overtuigd als ze zijn, dat hun industrie, aan wie bij herhaling van regeeringswege hogere prijzen ontzegd zijn, geen grootere lasten verdraagt. Zij meenen, dat het voor het algemeen belang minder nadeelig is, de gevolgen van een kolenstaking te doorstaan, dan deze basis-industrie te zien belast met loonen en arbeidsvoorwaarden, die haar nog slechts een kwijnend voortbestaan schijnen te verzekeren.

Van moeilijkheden, die ook de Nederlandsche kolenmijnbouw heeft door te maken, merkt de outsider weinig. Er wordt bitter weinig over gepubliceerd. Of het ligt aan de omstandigheid, dat 5/8 van alle in Limburg gedolven kolen fiscaalsch zijn, of aan de omstandigheid, dat de industrie nog zoo jong is, of aan de omstandigheid, dat haar omvang nog niet zóó is, dat ze een bepaald integreerend deel van ons economisch samenstel uitmaakt — wij weten het niet, maar een feit is, dat er weinig naar buiten doordringt van het wel en wee van onze nationale kolenindustrie. Ongetwijfeld moet het haar ook steeds moeilijker vallen gereeden afzet te vinden voor haar toenemende productie. Wij zeggen toenemende productie, want van enige beperking wil zij niet weten, zelfs niet van een stationnair-blijven. De cijfers zijn er om het aan te toonen:

Totale Limburgsche productie:	
1914.....	1.928.000 t.
1920.....	3.940.000 t.
1923.....	5.282.000 t.
1926.....	8.850.000 t.
1927.....	± 9.040.000 t.

Tegenover deze eenerzijds zeer toe te juichen ver-grooting van de voortbrenging staat evenwel geen noemenswaardige uitzetting van verbruik in het land zelf. Volgens de gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek moet het verbruik in Nederland, na aftrek van bunker-kolen aan vreemde stoomschepen (2.246.135 t. incl. briketten) en van bunker-kolen aan Nederlandsche stoomschepen (1.202.403 t. incl. briketten) doch met bijrekening van cokes, bruinkolen en bruinkoolbriketten bedragen hebben ca. 11.476.000 ton; niet meer derhalve dan ongeveer het verbruik in 1926. In Duitschland daarentegen een meerder verbruik, zooals we aanstipten, van vele miljoenen tonnen in vergelijking met het voorafgaande jaar!

Zooals gezegd, merkt de buitenwereld niet veel van de worsteling altijd maar klanten te vinden en toch gaat de productie weg. Hopen we, dat het niet al te zeer ten koste van de opbrengst moge zijn. In de Hollandsche groote zeehavens, waar de Hollandsche kolen de laatste twee jaren zich onder den naam van Mauritskolen geducht weren en den strijd tegen Westfaalsche en Engelsche kolen aangeboden hebben, zullen de spaanders er wel afvliegen, anders gezegd — zal de opbrengst wel nauwelijks eenige winst laten,

daar niet aangenomen kan worden, dat de concurrentie, vooral niet de Westfaalsche, bij de pakken zal gaan neerzitten! Gelukkig de verbruikers....

Na de uitvoerige statistische en andere wetenswaardigheden, die de Staatsmijnen omtrent zichzelf en de andere Limburgsche mijnbouwondernemingen ter gelegenheid van haar 25-jarig jubileum op 1 Mei jl. door de pers hebben bekend gemaakt, kan over de Nederlandsche kolenwinning weinig meer gezegd worden zonder in herhalingen te treden. Technisch is ze stellig volkomen op de hoogte van haar tijd. Over de geldelijke resultaten van 1927 is nog niets gepubliceerd, voor zoover we weten.

Om tot België te komen. Ook daar geen couleur de rose. Ofschoon de totale productie ongeveer 7 miljoen ton minder bedraagt dan het totale verbruik, liggen er aan de mijnen ongeveer 1.800.000 ton onverkocht opgeslagen en dat niettegenstaande de fördering per hoofd per dag zoo weinig bevredigend is als 526 KG. Allerhande voorstellen zijn gedaan om tot verbetering van den door overproductie topzwaren toestand te geraken. In de oprichting van een Syndicaat of Algemeen Verkoopkantoor ziet men niets, omdat de verscheidenheid der kolen kwalitatief te groot zou zijn! Hoogstens ware misschien te denken aan een groepsgewijze indeeling van de mijnen naar den aard der kolen. Anderen verwachten slechts verlichting voor de kolenindustrie van een verstandhouding met mijnbouwgroepen in Holland en Duitschland. Weer anderen pleiten voor krassere maatregelen tegen wat genoemd wordt den bandeloozen invoer van buitenlandse kolen, waarbij dan vermoedelijk over het hoofd gezien wordt, dat er verscheidene industrieën zijn, die bezwaarlijk buiten de uitheemsche vetkolen kunnen, om de eenvoudige reden, dat het eigen land ze niet in voldoende mate produceert. De tegenhanger ervan is, dat België ongeveer 5 miljoen ton uitvoert, in hoofdzaak magere- en half-magere kolen.

De jaarlijksche productie bedraagt ca. 26 miljoen ton, waartegenover staat een verbruik van 33 miljoen ton. Er moet dus geïmporteerd worden eerstens de 7 miljoen tekort, plus de 5 miljoen, die uitgevoerd worden, of totaal 12 miljoen ton.

In Frankrijk ook al hetzelfde beeld. Overproductie door gebrek aan afzet. Het land importeert ca. 25 miljoen ton kolen en cokes per jaar en de regering is er op uit om den verbruikers het verbruik van inheemsche kolen makkelijker, althans aangamer te maken door den producenten de mogelijkheid te geven ze goedkooper aan te bieden. Een van de middelen is geweest preferentiele spoorwegtarieven in te stellen, waardoor het den Engelschen kolen onmogelijk moest worden met de Fransche te concurreren. Zoo werd bijv. de spoorvracht van het gebied van Lens naar Bordeaux, een afstand van 800 KM., gebracht op fr. 5.28 of zegge ca. één halven gulden per ton van 1.000 KG. Zelfs deze draconische maatregel heeft het beoogde succes van de uitdrijving van de Engelsche kolen niet gebracht. Toen werd het bekende Decreet van 10 Juni 1927 afgekondigd, waarbij werd bepaald, dat vreemde kolen slechts nog onder licence mochten worden ingevoerd. De regering verklaarde openlijk, dat het de bedoeling was de invoeren van uitheemsche kolen met ca. 8 miljoen tons per jaar te doen verminderen.

De maatregel trof voornamelijk Engeland en meer bepaaldelijk het gebied van het Kanaal van Bristol. Luide protesten gingen daar op en ten slotte heeft men in Frankrijk toch wel begrepen, dat men geen hardheid kon toepassen, die grootendeels la nation amie moest treffen. Men is ten slotte zeer vrijgevig, met de licenties geweest en de geheele maatregel is eigenlijk een slag in het water geweest, want de export van Engeland naar Frankrijk heeft bijna de hoogste bereikt van 1925, nl. 9.262.000 ton. In 1925 bedroeg hij 10.234.000 ton. Over 1926, het jaar van de Engelsche kolenstaking, bedroeg de invoer over 4 maanden 3.791.000 ton.

Allerwege derhalve overproductie en de grootste zorgen om wat aan den dag komt kwijt te raken, desnoods met verlies. Op den duur is dat een toestand, die niet kan duren. Wanneer er geen bondgenooten komen opdagen, die den kolenmijnbouw komen helpen in zijn strijd om het bestaan, strijd, die door lager gaande prijzen van olie steeds scherper wordt, dan kan de eenige redding slechts bestaan in een rationeele productie in elk kolenproduceerend land, teweeg te brengen door internationale gedachtenwisseling en afspraak. Want duurzaam kan een basis-industrie als de kolenwinning, waarvan de grotere meerderheid der andere industrieën afhangt, niet een kwijnend bestaan leiden, ten padeele niet in de laatste plaats van de honderdduizenden mijnwerkers en andere werknemers. Nog in geen enkel jaar na den oorlog heeft de wereldproductie de hoeveelheid van 1913 bereikt. De laatstverzamelde cijfers zijn die over 1926. Die waren:

	1926	1925	1913
	(in miljoenen tonnen)		
Europa.....	459	538	606
Amerika.....	615	542	532
Azië.....	76	72	55
Afrika.....	13	17	10
Australië.....	21	19	14
	1184	1188	1217

Het is de vraag of de voortbrenging van 1913 ooit weer bereikt kan worden, juister gezegd: verkocht kan worden. Technisch staat er natuurlijk aan een veel grotere productie niets in den weg. Wij spraken hierboven van bondgenooten. Twee zijn er inderdaad komen opdagen, al is het gebaar nog eenigszins schuchter, vooral van den laatsten. Deze vertoont zich in het kleed van uit kolen geëxtraheerde olie. Wij meenen de volgens het procédé van Bergius en anderen uit kolen te destilleeren vloeibare brandstof. Gedurende het afgelopen jaar moeten op dat gebied vorderingen zijn gemaakt, die het beste voor de toekomst van de kolen, de grondstof, doen hopen.

De tweede bondgenoot heeft, hoewel hij wat ouder in jaren is, eerst zeer onlangs weer van zich doen spreken. Het is de poederkool. Ieder, die eenigszins belang stelt in het kolenbedrijf op zichzelf of in de wereldeconomie heeft gehoord van de resultaten, die in December jl. zijn behaald bij het stoken van gepulveriseerde kolen aan boord van het Amerikaansche s.s. „Mercer”, groot 9500 tons deadweight, dat 23 November 1927 New York verliet op reis naar Rotterdam, alwaar het 8 December arriveerde. De „Mercer” bezit drie ketels van het Schotsche type en kan 2500 PK. ontwikkelen, waarbij ze 10½ zeemijlen kan behalen. Voor den benodigden stoom zijn op die reis slechts twee ketels gebruikt, terwijl de reisduur, zooals boven aangetoond, slechts ruim veertien dagen is geweest, op een gemiddelde snelheid van 9,83 zeemijlen, terwijl het verbruik aan stofkolen 1,3 pond per PK.-uur heeft bedragen, of 34 ton per 24 uur. Vergelijkingen op schepen van gelijke grootte en PK.-ontwikkeling hebben aangetoond, dat het verbruik van kolen 43 ton en van stookolie 31 ton bedraagt. Met groote belangstelling volgt de reederswereld en volgen de technici het vraagstuk van het overbrengen op zee van een stookmethode, die hare waarde bij landinstallaties al getoond heeft. Een van de eerste vragen is of in de toekomst poederkolen op de bunkerstations moeten worden verkrijgbaar gesteld, resp. aan boord genomen, dan wel of de omzetting van grove kolen in poeder aan boord moet geschieden, zooals bij de „Mercer” het geval is. Het zelfontbrandingsgevaar moet speciaal onder het oog worden gezien, omdat men, door 1 kubieken centimeter kolen tot den uitersten graad van fijnheid te malen, zijn blootgesteld oppervlak van 6 cM². uitzet tot 1800 cM²., zoodat bij een dusdanige vermaling de verbrandingssnelheid ongeveer 300-voudig wordt!

De „Mercer” had als bunkercolen gewone ongezeefde kolen aan boord van, naar, gezegd werd, ca.

20 pCt. vluchtige bestanddeelen en 5 pCt. aschgehalte. De kolen worden allereerst naar een kleine breekmachine gebracht, die de groote brokken breekt tot op 20/50 m.m. De aandrijving van de breekmachine geschiedt door een stoommachine. De gebroken kolen worden door een band naar een bijzonderen 40 ton bevattenden hulpbunker gevoerd voor het dagelijksche gebruik, wat elken dag 1½—2 uur vordert. Uit dezen bunker komt de gebroken kool in een kogelmolen, systeem Kennedy, die 1600 KG. per uur aanmaakt. De verkregen stof geeft op een zeef van 6400 mazen per cM². een residu van ca. 15 pCt. De molen wordt eveneens door stoom aangedreven en het schip wordt niet in het minst er door in trilling gebracht. Zoowel aan stuur- als aan bakboordszijde is een volledige breek- en maalinrichting gemonteerd. De kolenpoeder wordt uit den molen weggezogen met verwarmde lucht en onmiddellijk in de vuren geblazen. Men heeft verder zorgvuldig vermeden de kolenstof zich ergens te laten opeenhoopen. In de buisleidingen zitten de verdeelers voor de gelijkmatige verdeling van de brandstof over de vuren. Ongetwijfeld brengt de stofstokerij een gevoelige besparing aan personeel vergeleken met scheepsketels met roostervuren en handbediening. Daarbij komt de mogelijkheid van het kunnen gebruiken van inferieure en goedkope kolensoorten. Ten slotte wordt met de stofstokerij een hogere stoomproductie van de scheepsketels verkregen dan met stoken op roostervuren het geval is, waardoor bij gelijke ketelgrootte grootere snelheid bereikt kan worden. De zindelijkheid en gemakkelijheid van bediening zijn bij oliegebruik grooter dan bij het gebruik van poederkolen, daar bij het stoken van olie geen breek- en maalinrichtingen, die uiteraard stof en vuil afgeven, aanwezig zijn. Het stoken van poederkolen op zichzelf evenwel is even zindelijk en gemakkelijk als het stoken van olie. Beide worden in de vuren gespoten. Aangezien nu kolen heel wat goedkooper zijn dan olie, zal in de toekomst het stofstoken een ernstige mededinger worden in het scheepvaartbedrijf van de oliestokerij. Of het stoken van poederkolen in lengte van tijd ook zal kunnen concurreren met door Dieselmotoren opgewekte voortbrenging, is een vraag, die niemand vermag te beantwoorden.

DE WETENSCHAPPELIJKE BALANS DER V. O. V. OP 31 DECEMBER 1924.

In zijn artikel in het nummer van dit Tijdschrift van 25 Januari jl. geeft de Heer Dr. E. B. F. F. Baron Wittert van Hoogland, een beknopt en zeer duidelijk overzicht van de ontwikkeling van de V. O. V. en brengt hij opnieuw onder de aandacht, dat in November 1922, dus tijdig vóór de invoering der z.g. self-supporting verzekering, door hem den Minister Aalberse in overweging werd gegeven om het Ouderdomsfonds in tweeën te splitsen, waardoor het mogelijk zou worden het beheer der verzekeringen op socialen grondslag te scheiden van dat der self-supporting verzekeringen.

Het is ongetwijfeld te betreuren, dat de Minister geen gevolg heeft gegeven aan dit gezonde denkbeeld. Evenwel bevat de onlangs gepubliceerde Wetenschappelijke Balans van de V. O. V., per 31 December 1924, in de uitvoerige toelichting toch tal van gegevens, die het mogelijk maken zich een beeld te vormen van de financiering der beide soorten van verzekeringen en van de verkregen resultaten.

De Heer W. van H. komt tot de slotsom, dat de lasten van de self-supporting verzekeringen voldoende gedekt worden door de baten.

De cijfers geput uit de balans en de toelichting daarop brengen mij tot een tegengestelde conclusie.

Bij de oprichting in December 1919 was de V. O. V. een sociale verzekering, met drie soorten van verzekerden: t.w.

a. personen van 65 jaar en ouder, die een kosteloze rente genieten;

b. personen onder de 35 jaar, die een verzekering hadden gesloten tegen de netto premie¹⁾ en

c. personen, tusschen de 35 en 65 jaar, die onverschillig hun leeftijd de netto-premie hadden te betalen van een 34-jarige, (gesubsidieerde verzekerin- gen).

Alleen personen beneden een zekere welstandsgrens konden een dergelijke verzekering sluiten. De Staat nam de administratiekosten op zich.

Met ingang van 1 Februari 1923 werd de werkkring der V. O. V. uitgebreid met:

d. verzekeringen tegen bruto-premie,²⁾ d.w.z. tegen betaling van een premie waardoor alle onkosten zouden worden vergoed. Deze verzekering stond open voor alle Nederlanders. De Regeering verklaarde in de Memorie van Toelichting op het daartoe strekkend wetsontwerp, dat de voorgestelde uitbreiding der verzekering geen geldelijke offers voor den Staat zou mede brengen.

Uit de Balans blijkt nu, dat de netto-premiën sub b, c en d op onvoldoende grondslagen berekend zijn geworden en hooger hadden moeten zijn, waardoor, voor de personen bedoeld sub b, en voor de netto-premie voor een 34-jarige sub c, de Staat meer heeft bij te dragen dan de administratiekosten en dus meer dan in de bedoeling van de Wet ligt, en dat de verzekeringen tegen bruto-premie niet self-supporting zijn, m.a.w. dat ook hiervoor wel degelijk offers van den Staat gevergd worden.

Te verwonderen is zulks niet, noch komt deze conclusie onverwacht.

De ervaring van de particuliere verzekeringsmaatschappijen is, dat pensioenverzekeringen, die niet verbonden zijn aan kapitaalsverzekeringen van ongeveer gelijk bedrag, hooge premien vereischen, wil het bedrijf loonend zijn. Bovendien behoort de premie voor het pensioen voor een vrouw hooger te zijn, dan voor een man, onder overigens gelijke omstandigheden.

Het oorspronkelijke tarief voor de V. O. V. vastgesteld bij Kon. Besl. van 16 Januari 1920 was voor mannen en vrouwen hetzelfde. In een bijlage van de Memorie van Toelichting op de Ouderdomswet 1919 wordt de verwachting uitgesproken, dat het betrekkelijk aantal vrouwelijke verzekerden niet groot zal zijn.

Uit de toelichting op de balans (blz. 12) blijkt, dat op 1 Januari 1925 verzekerd waren:

	Mannen.	Vrouwen.
sub a.	97.812.	118.163.
sub b.	30.169.	39.687.
sub c.	40.460.	111.651.
Totaal 168.441.		269.501.

of 70.629 Mannen en 151.338 Vrouwen, de kosteloze-rentetrekken buiten beschouwing gelaten.

Het aantal vrouwen onder de verzekerden tegen netto-premie (sub b) en gesubsidieerde verzekeringen (sub c) bedraagt dus meer dan het dubbele van dat der mannen.

Bij het samenstellen van het Verslag der Commissie van Vuuren bleek reeds in October 1924 aan den wiskundigen adviseur der R. V. B., dat de sterfte bij de V. O. V. beneden de verwachting bleef. Bij de toen gemaakte berekening van het bedrag, dat de Staat verschuldigd is voor de kosteloze en voor de gesubsidieerde renten, werden dientengevolge andere sterftetafels gebruikt, meer overeenkomstig de opgedane ervaring.

¹⁾ Onder netto-reserve wordt verstaan het bedrag, dat noodig is om uitsluitend het risico der verzekering te dekken. De berekening ervan berust op slechts twee elementen, t.w. de sterftetafel en den rentevoet.

²⁾ De bruto-premie is de netto-premie, verhoogd met een zeker bedrag, b.v. 10 of 12 pCt. tot dekking der onkosten, het vormen van een extra reserve, voor een kwaden dag enz. Hoe veiliger de elementen gekozen zijn, waarmede de netto-premie is berekend, hoe lager de opslag genomen kan worden. Is b.v. voor den rentevoet 3½ genomen, dan kan niet een kleiner opslag worden volstaan, dan bij het gebruik van een rentevoet van 4 pCt.

De verzekeringen tegen bruto-premie, de z.g. self-supporting verzekeringen, werden ingevoerd met ingang van 1 Februari 1923. De premie voor de vrouwen was hierbij hooger dan voor de mannen. Maar reeds dadelijk na de bekendmaking van het tarief heb ik in de Nieuwe Courant van 27 Februari d.a.v. aange-toond, dat het te laag was, door het te vergelijken met het ongeveer ter zelfder tijd vastgestelde tarief, waarvoor de Rijksambtenaren hun pensioen konden verhoogen, eveneens tegen den kostenden prijs. Het tarief der V. O. V. was 10 tot 15 pCt. lager, niettegenstaande de betrekkelijk hooge bedrijfs- en reclamekosten dier instelling, uitkeeringen aan agenten, enz.

Met 1 Januari 1927 werden dan ook hoogere tarieven bij de V. O. V. ingevoerd, wel een bewijs, dat de oorspronkelijke tarieven niet voldoende waren om risico en kosten te dekken.

Er komen op de credit zijde der balans twee posten voor n.l. een extra-reserve van nagenoeg 13,5 miljoen gulden en een zekerheidsreserve van nagenoeg 5,7 miljoen, of in totaal 19,2 miljoen, welke hoofdzakelijk noodig worden geacht om het Ouderdomsfonds in staat te stellen blijvend aan zijn verplichtingen te voldoen. De extra-reserve is berekend in de onderstelling, dat de sterfte zal blijven, zooals die opgemaakt is uit de ondervinding, opgedaan tijdens vijf jaren van het bestaan der V. O. V., terwijl bij de zekerheidsreserve rekening is gehouden met de vrij groote waarschijnlijkheid, dat de verbetering in de sterftetekansen zal aanhouden.

Welk gedeelte van de extra-reserve betrekking heeft op de verzekeringen tegen bruto-premie is uit de toelichting niet op te maken, doch wel blijkt daaruit, dat van de zekerheids-reserve een bedrag van ruim 7½ ton bestemd is voor de verzekeringen tegen bruto-premie. Daardoor staat onomstootelijk vast, dat in twee jaar het verlies op de z.g. self-supporting verzekeringen *minstens* 7½ ton heeft bedragen. Het bedrijf had toen nog een zeer geringen omvang. Op 1 Januari 1924 waren verzekerd tegen bruto-premie 1.867 mannen en 3.072 vrouwen, op 1 Januari 1925: 3.905 mannen en 5.741 vrouwen (volgens opgave op blz. 12 der balans).

Het bovenvermelde verlies van 7½ ton heeft uitsluitend betrekking op de netto-premie.

Het zou mij te ver voeren, aan de hand van de balans, te bespreken hoe het bovengenoemd bedrag van ruim 19,2 miljoen gulden gedekt wordt. Het komt er op neer, dat de belastingbetalenden het ten slotte hebben op te brengen.

Het boven aangehaalde artikel in de Nieuwe Courant van 27 Februari 1923 eindigde met de woorden: „Uit het bovenstaande blijkt m.i., dat het tarief der V. O. V. te laag is en dus teleurstellingen zal opleveren voor de schatkist. Dit tekort zal mogelijk eerst na jaren in cijfers onder de oogen der Regeering en belastingbetalers komen; doch reeds nu is het te voorzien.”

* * *

De Heer W. v. H. spreekt aan het slot van zijn artikel de hoop uit, dat de Minister uitbreiding zal geven aan de V. O. V., en wel door invoering van pensioenen met premie-restitutie, z.a. reeds aanhangig gemaakt bij den Hoogen Raad van Arbeid, en van weduwerenten.

Alvorens daartoe wordt overgegaan zal het toch wel dienstig zijn, de administratie en het beheer der V. O. V. in orde te maken. Want daaraan ontbreekt nog veel.

Het particulier bedrijf is bij de Wet verplicht, binnen zes maanden, een volledige balans openbaar te maken. Alle maatschappijen, waaronder vele, wier bedrijf veel grooter en veel ingewikkelder is dan dat der V. O. V., voldoen aan dien eisch. De balans der V. O. V. kwam uit, eerst drie jaren na dato.

Uit de toelichting blijkt, dat het verzamelen van gegevens, afkomstig van de Raden van Arbeid, en vooral de controle daarop, een der voornaamste zoe-

niet de voornaamste oorzaak is geweest van de late publicatie. Reeds in het verslag der Commissie van Vuuren wordt vermeld, dat er geen voldoende waarborg is, dat de R. V. B. door de Raden van Arbeid voldoende juist en volledig op de hoogte wordt gehouden, zoolwat wat betreft de gesloten verzekeringen als de wijzigingen, die de verzekeringen na de afsluiting hebben ondergaan.

Niettegenstaande de uiterste zorg, bleek na afloop der berekeningen ten behoeve der balans, dat in 1926 en 1927 tot dusver nog ongeveer 1100 correcties moesten worden aangebracht van wijzigingen, welke vóór 31 December 1924 reeds hadden plaats gevonden. En zelfs nu staat het aantal verzekerden op dien datum niet vast.

Het aantal kosteloze renten wordt in de balans opgegeven:

op blz. 12 M. 97.812 op den Staat, tegenov. blz. 38 M. 98.104
Vr. 118.163 Vr. 118.414

Verzekeringen tegen netto-premie:

blz. 12 M. 30.169 Staat, tegenov. M. 30.185 Tabel 2 M. 30.391
Vr. 39.687 blz. 38 Vr. 39.695 Vr. 40.080

Gesubsidieerde verzekeringen:

blz. 12 blz. 13 blz. 77
M. 40.460 M. 39.840 Staat, tegenov. M. 40.467 M. 40.576
Vr. 111.621 Vr. 110.563 blz. 38 Vr. 111.632 Vr. 111.907

Verzekeringen tegen bruto-premie:

blz. 12 M. 3.905 Staat, tegenover blz. 38 M. 3.908
Vr. 5.741 Vr. 5.760

In den loop van 1924 werd het bedrag der Staatsbijdrage per 31 December 1923 berekend voor de kosteloze en voor de gesubsidieerde renten, in administratie bij de V. O. V. Later is, bij het opmaken der balans, door controle gebleken, dat het indertijd opgegeven aantal renten 940, resp. 5230 te hoog was geweest. Dientengevolge was de Staatsbijdrage ruim 3,5 miljoen gulden te hoog berekend.

Sedert eenige jaren komt in het Jaarverslag der R.V.B. een voorloopige balans voor van het Ouderdomsfonds. Deze Verslagen komen ongeveer 18 maanden na dato uit. Zoo verscheen het Verslag over 1924 medio Augustus 1926. Op die balans komt aan de Creditzijde o.m. voor: de schuld van het Ouderdomsfonds aan:

Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie f 40.767.523,78⁵
Invaliditeitsfonds „ 104.902.257,95

Op de thans gepubliceerde definitieve balans is vermeld:

Hoofdbestuur der Posterijen en Telegrafie f 31.760.972,65⁵
Invaliditeitsfonds „ 113.976.476,05

De vier bedragen gelden voor denzelfden datum, 31 December 1924.

Een bedrag, opgegeven in halve centen, ongeveer 18 maanden na dato, al komt het dan voor op een voorloopige balans, kan bij een behoorlijke administratie geen negen miljoen gulden verschillen van het daarvoor later op de definitieve balans vermelde.

Den wiskundigen adviseur van de R.V.B., den heer K. Lindner, komt ongetwijfeld een woord van hulde toe, dat hij uit dien chaos, waaruit in het voorgaande enkele staaltjes zijn aangehaald, nog een balans heeft kunnen samenstellen.

In de zitting van de Tweede Kamer op 29 November 11. zeide de Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid, in antwoord op de vraag der heeren Van Gijn en Smeenk: Waar blijft de balans van het Ouderdomsfonds?

„Ik ben blij met deze opmerking van de beide Afgevaardigden, want als de balans er is, zal de propaganda, die thans gevoerd wordt tegen het Ouderdomsfonds, veel moeilijker worden en de propaganda daarvoor zal veel gemakkelijker worden.”

Op grond van het bovenstaande vermeen ik, dat degenen, die deze woorden den Minister suggereerden, Zijne Excellentie daarmede een slechten dienst hebben bewezen.

H. TH. HOVEN.

den Haag, 2 Februari 1928.

DE POENALE SANCTIE EN HET ALGEMEEN BELANG.

In de „Econ.-Statistische Berichten” is van de hand van Prof. Mr. F. J. H. Cowan een studie over de poenale sanctie verschenen, die niet zonder tegenpraak mag blijven.

Prof. Cowan brengt in herinnering, hoe in 1918 een afschaffing van de poenale sanctie op korten termijn werd afgekondigd, maar in 1923 (toen Mr. Cowan zelf Directeur van Justitie in N.-I. en dus hoogste chef der arbeidsinspectie was) een wijziging der koelie-ordonnantie met voorloopig behoud van de poenale sanctie werd voorgesteld en aanvaard.

Dat Mr. Cowan, aan wien dus voor een groot deel het nagenoeg ongewijzigd behoud van die, van Indonésische en andere zijde zoo fel bestreden, strafrechtelijke sanctie, ook voor de hercontracten te danken is, zich geroepen gevoelt zich te verdedigen, is geen wonder.

Of Z.H.G. toen in het algemeen belang gehandeld heeft?

In zijn opstel beroept Mr. Cowan zich herhaaldelijk op de „tegen groote onkosten geworven en aangevoerde werkkrachten zelfs uit China”. „Een ding is duidelijk en zeker en moet voorop gesteld worden”, zoo heet het, „dat de groote kosten, gemoeid met de aanwerving op Java, resp. China en de overtocht naar het werkkerrein niet langer kunnen (en dus ook niet zullen) gedragen worden, wanneer er niet meer met voldoende zekerheid staat op kan gemaakt worden, dat de geëngageerde werklieden hun arbeid ook daadwerkelijk presteeren zullen”. We moeten deze bewering geheel voor rekening van Mr. Cowan laten en willen er alleen op wijzen, dat men het in naburige tropische landen wel zonder poenale sanctie stelt onder nagenoeg gelijke economische omstandigheden en dat er zelfs in Nederlandsch-Indië tal van groote, welvarende mijn- en landbouwondernemingen zijn, die het eveneens zonder de poenale sanctie weten te stellen.

Maar er is één factor, die Mr. Cowan voor den ondeskundigen lezer wijselijk verzwijgt. „De groote kosten, gemoeid met de aanwerving op Java, resp. China en de overtocht naar het werkkerrein” gelden vooreerst niet voor de in het gewest aangeworven werkkrachten en zeker niet voor de contracten bij reëngagement voor ten hoogste, en dus in den regel, 13 maanden gesloten. Waarop desalniettemin de poenale sanctie in volle kracht van toepassing is. De koelie toch sluit bij den aanvang een contract voor drie jaar en moet de werkgever hem op zijn verlangen na afloop van dit driejarig contract naar de plaats van aanwerving terugzenden. Zoo heeft men deze materie, n.m.m. ten onrechte, geregeld. We zullen het er hier nu niet over hebben op welke manieren men de koelies tot reëngagementen verleidt of dwingt, maar alleen constateeren, dat dus aangenomen mag en moet worden, dat de werkgever na drie jaar zijn onkosten voor aanwerving en overtocht en nog daarbij de kosten van terugzending ruimschoots uit den arbeid van den contractant terug heeft. Na drie jaar staan dus werkgever en koelie vrij tegenover elkaar. De werkgever in zoover in veel gunstiger conditie, dat hij in plaats van een meestal niet al te sterke werkkracht, een flink getraind en met het werk bekend persoon tegenover zich heeft. Die hij door en door kent. Waarvoor hij, om deze aan zich te verbinden, geen enkele uitgave behoeft te doen. Bij loslating der reëngagementcontracten dus, zou er een premie bestaan op behoorlijke behandeling en betalen van een menschwaardig loon aan de koelie en zijn gezin. Want de werklieden zouden alleen dáár werk zoeken, waar zij het „senang” gehad hadden. Waar zij, in 't kort, behoorlijk behandeld waren. Dat de Javaan en vooral de Chinees dan niet lui is, is een betoog, dat nu eindelijk toch niet meer behoeft gehouden te worden. Wanneer men nu daarbij de bepaling van het terugzenden naar de plaats van aanwerving voor de voor de cultuur geschikt geachte werklieden laat vervallen en hun de gelden daar-

voor bij het einde van het contract doet uitbetalen, zoodat zij zeker zijn eenig geld in handen te krijgen om tijd te hebben een nieuwen werkgever te kunnen zoeken, dan zou men een grooten stap in de goede richting doen. De werkgevers zouden voorloopig blijven beschikken over een staf van vaste werkkrachten. De nieuw aangeworven koelies, een, twee of drie jaar in dienst. Men zou krijgen een steeds toenemende arbeidsreserve, die de poenale sanctie overbodig zou maken. Reeds van de eerste arbeidsinspectie af is hierop gewezen en ondergeteekende heeft hiervoor reeds jarenlang geijverd. De planterswereld, meestal conservatief in merg en been, heeft zich steeds tegen nieuw in te voeren maatregelen verzet met het motief, dat de ondernemingen daardoor zouden te niet gaan. Het estate-geld (gedwongen winkelnering) was noodig. Afschaffing zou desertie bevorderen. Opstand zou er komen, als men de betaling in dollars verving door die in N.-I. wettige munt. Zondagsrust zou de cultuur doen mislukken. Zoo zou men tal van onderwerpen kunnen noemen, die met klem van woorden afgewezen, later doorgevoerd, onschuldig of nuttig bleken te zijn. Wij zijn van meening, dat de cultures zich aan de afschaffing der poenale sanctie ook zouden aanpassen. Men zal trouwens wel moeten en dezelfde argumenten heeft men stellig ook tegen de afschaffing der slavernij te berde gebracht. Ook die heeft de wereld overleefd. Elk jaar wachten brengt het tijdstip nader, dat men ons tot de afschaffing dwingt. Te betreuren is het daarom, dat Mr. Cowan, toen hij Dir. v. Justitie was, de eerste stappen, die gezet zouden worden op den weg naar de afschaffing van dat, in onzen tijd niet meer te verdedigen instituut, dat in de laatste jaren weder zooveel schandalen op zijn rekening kreeg, heeft tegen gehouden. Hij deed geen stap, als hiervoren aangegeven vooruit, maar een stap terug. Hij heeft het algemeen belang daarmee niet gediend en het vertrouwen in de beloften der regeering geschokt. Dat die stap vooruit alsnog zoo spoedig mogelijk kan gedaan worden, is aan geen twijfel onderhevig. Dat die zoo spoedig mogelijk zal moeten gedaan worden, is een eisch des tijds.

LE FEBVRE,

Oud-adj. Inspecteur van den Arbeid te Medan

* * *

Naschrift. Van de gelegenheid, die de Redactie mij vriendelijk verschafte, om naar aanleiding van bovenstaand stuk nog enkele opmerkingen te maken, maak ik gaarne gebruik.

De heer Le Febvre heeft de strekking van mijn artikel over de poenale sanctie bijzonder slecht begrepen. Hij zegt, het geen wonder te vinden, dat ik, die in 1923 Directeur van Justitie was, mij geroepen voel, mij te verdedigen. Dit was er waarlijk niet de strekking van! Integendeel, het is mij, dit kan ik den heer L. F. verzekeren, tot den huidigen dag een bepaalde genoegdoening gebleven, destijds in staat te zijn gesteld geweest, voor mijn — als Indisch departementshoofd tot mijn spijt nog vrij bescheiden — aandeel, met de p.s. een onmisbaren grooten factor voor Indië's welvaart te hebben helpen behouden, overtuigd als ik was (en ben), dat daarmede het Indisch algemeen belang ten beste gediend was. Ik zou mij heden veeleer aan verzuim van een plicht jegens Indië schuldig gevoelen als ik toen, gemakshalve meehuilende met de wolven in het bosch, anders had geadviseerd.

De heer Le Febvre denkt daar klaarblijkelijk andersom over. Waarschijnlijk omdat ik het „algemeen belang” van land en bevolking in Indië een weinig anders zie dan de geachte schrijver dat blijkens het slot van zijn stuk doet.

Ik zie het algemeen belang dáár gelegen, waar volgens de beschikbare cijfer- en verdere ervaringsgegevens, de grootst mogelijke welvaart voor het Land, de best bereikbare levensomstandigheden voor zijne ingezetenen te vinden zijn; wanneer anderen meenen beter te doen door, met voorbijgang van die gegevens

en hun inwerking op het koele verstand, aanstonds naar het *absoluut* maatschappelijk-schoone te grijpen, en daartoe een door sentiment (i.c. dan nog voor een goed deel m.i. onzuiver sentiment) gedicteerde stelling te volgen, dan gun ik hun dezen beau rôle, maar blijf toch liever van hen verschillen als ik ontwaar, dat verwezenlijking dier stelling iedereen, van den fiscus af tot den koele toe, bedenkelijk zou benadeelen.

En dit is met de argumenten in mijn opstel — niet eerst aangetoond, want het was bij ieder deskundige allang bekend, maar — nog eens in de herinnering gebracht, en de heer Le Febvre voert daar ook niets nieuws tegen aan.

Zijn betuiging, vooreerst, dat de Javaan „niet lui is”, dient hier niet ter zake, want ik heb niet, ook niet implicite, het tegendeel kunnen zeggen omdat ik dit geheel met hem eens ben. Maar wel staat het vast en dit „verzwijgt wijselijk” (om zijn eigen stijl te volgen) de heer L. F., dat dezelfde Javaan — en de Chinees, — een vaak belangrijk *wisselende animo* vertoont om voor vreemden een hem van huis uit niet aan het hart liggenden arbeid te verrichten, ook al heeft hij zich daartoe contractueel verplicht. Mij dunkt, dit is een zeer algemeen menselijke en begrijpelijke eigenschap, die men den Javaan inderdaad niet extra behoeft te verwijten. Maar dit doet aan de waarheid niet af, dat de groote cultures, — en daarmede de machine zulve van Indië's oeconomischen en fiscalen bloei, waarvan zij een der spillen zijn, deze stemmingswisselvalligheden niet lijden kunnen en zoo moet degenen, die zich tot dien arbeid verbonden heeft, daaraan ook gehouden worden: in het algemeen belang, niet in het speciale plantersbelang. Dit ziet men immers zelfs in Europa, waar toch de ruwe natuur zelf zooveel strenger tot voortarbeiden dwingt, wanneer maar het algemeen belang sterk genoeg spreekt: in mijn opstel noemde ik al de scheepsbemanningen, ik had er ook het spoorwegpersoneel bij kunnen noemen (zie art. 358bis Ned. Strafwetboek, — een misdrijf).

Er is daarom, vervolgens, ook niets van aan, dat het instituut eener strafsactie „niet meer van dezen tijd” zou zijn en dat men er dus het algemeen belang niet meer mede zou mógen bevorderen, gelijk men dat ook bijv. met slavernij niet meer doen mag. Dit is pure fraseologie; in waarheid hangt alles van de omstandigheden en de belangen zelf af.

Evenmin is de verwijzing naar andere tropische landen in hare vaagheid juist. In landen als Cochinchina, den Congo, Kameroen, Nieuw-Guinea bestaat de strafsactie op het arbeidscontract evengoed en wel is zij in Malakka afgeschaft, maar uitsluitend door den druk uit Engelsch-Indië waar de „nationalistisch” gezinde wetgevers de geheele werving wilden stopzetten; overigens is de organisatie voor de verkrijging van arbeiders daar totaal verschillend van die in Indië en is het op landskosten opgerichte „Immigratie Fund” thans zoo goed bij kas, dat de ondernemers van de nieuwe koolie die niet meer oorkrijgen, wat bijv. in den oorlogsmalajetijd er enkelen toe leidde om geldelijke reden heel hun kooliepersoneel te vernieuwen. Toestanden waarvan de Indische mijlen wijd verschillen.

Schrijver's hoofdopmerking tenslotte: dat het argument van de groote kosten voor het aanwerven en overvoeren der koolies niets beteekent voor de *reëngagementscontracten*, heeft mij uit de pen van een oud-ambtenaar der Arbeidsinspectie verwonderd. Men zou met evenveel recht kunnen beweren, dat het tweede en derde jaar van het „immigratie” (d.i. het eerste) contract er ook niet op aankomen, daar die kosten klaarblijkelijk aan het begin vallen, — en zoo zou men met afdingen kunnen doorgaan. Maar de vraag of die kosten een goed rendabele calculatie toelaten, hangt natuurlijk niet enkel samen met den duur van het eerste contract, doch vooral met den tijd dien de koolies *gemiddeld* daadwerkelijk in dienst *plegen* te blijven, want hiër uit alleen volgt, welk percentage jaarlijks werkelijk te vernieuwen zal zijn. Het

moet nu ook den heer Le Febvre bekend zijn, dat deze tijd voor Deli niet is drie, maar ongeveer 7 à 8 jaar: ik herinner mij dan ook van vroeger een betoog, — en juist van de zijde der Arbeidsinspectie, — dat als afschaffing der p.s. op de reëngagementscontracten per se moest plaats hebben, dan in ieder geval de duur der eerste contracten moest worden *verlengd*, tot minstens vier jaar! En de reeds ruime ervaring met zgnd. „vrije” koolies opgedaan leert (ook dit moet de heer L. F. weten) dat, — al komt het bepaalde wegloupen inderdaad vooral in het begin van den diensttijd voor, — ook de oude, te voren ijverige en stipte koolies, al spoedig meer en meer ongeregeld gaan „opkomen”, wanneer ze zich niet langer door een poenaal contract genoopt gevoelen, hun overeenkomst na te leven, — niet omdat zij dan plotseling zoo lui zouden zijn geworden, maar omdat hun den eenen dag het vroege opstaan of de verrichten soort of plaats van arbeid minder aanstaan dan den anderen, of om andere dergelijke, uit de vrij kinderlijke psychologie der koolies voortvloeiende motieven. De p.s. werkt ook hier voornamelijk *preventief* en is daartoe voor het reëngagementscontract even onmisbaar als voor het eerste.

Tegenover het ongunstig oordeel van den oudadjunct Inspecteur van den Arbeid, den heer Le Febvre, moge ik ten slotte een wel heel anders luidend oordeel stellen van den Inspecteur-Général de l'Agriculture, de l'Elevage et des Forêts de l'Indochine, den heer *Yves Henry*, die kort geleden, na een bezoek aan ons Indië, in het Bulletin Economique de l'Indochine (30e jaargang, 1927, No. 185) een uitgedrukt en bewonderend artikel publiceerde over „La Main d'oeuvre Agricole en Indo-Malaisie”, waaruit ook voor menig Nederlander nog zeer veel nieuws over onze eigen Indische arbeidstoestanden in de cultures te leeren zou zijn. Deze, wégens zijn hooge positie en persoonlijk onderzoek tot een *vergelijkend* oordeel in staat zijnde autoriteit, eindigt zijn opstel met deze opmerkingen (blz. 207—208; ik cursiveer enkele passages):

„Ce système de contrat et particulièrement la clause pénale frappant la récidive de la rébellion ou de désertion, malgré que l'application en soit très mesurée, a soulevé en Hollande, dans les milieux politiques avancés, de vives critiques qui ont ému les planteurs. On a voulu y voir une sorte d'esclavage mitigé.

Le côté doctrinaire mis à part, une observation impartiale des faits conduit aux conclusions suivantes. L'engagement contractuel, tel qu'il existe, est la seule garantie effective qui possède le planteur envers le coolie insaisissable au civil; il a été le facteur décisif de la création des plantations à Sumatra, il est leur clause de sécurité. Cet engagement réciproque, qui a pour corollaire un contrôle officiel rigoureux, est à l'origine d'une amélioration fondamentale du sort des travailleurs, tant Javanais que Chinois. L'esprit largement humanitaire qui préside à l'application de règlements que les planteurs trouvent souvent excessifs, a eu pour effet d'instituer un régime de recrutement et de travail qui assure, aux populations que la faim chasse de chez elles, de bonnes conditions de vie matérielle et un pécule appréciable en fin de contrat.

„Ce double résultat mérite bien quelque considération. Il mérite surtout d'être signalé par ceux qui ont visité l'Extrême-Orient, comme la situation lamentable du prolétariat agricole et ouvrier, et n'ont trouvé nulle part rien qui approchât de l'organisation néerlandaise.”

Ziedaar het iudicium van een onpartijdig buitenlander, iemand, die stellig in geen opzicht „geïnteresseerd” is bij de Indische cultures en waaraan ik dan ook niets heb toe te voegen. Het Nederlandsche parlement, dat, gelijk ik in mijn opstel in herinnering bracht, dit onderwerp (dat dan ook onmogelijk zonder meer een „inwendige” aangelegenheid van Indië

kan heeten) in 1919 aan zich heeft getrokken, zal t.z.t. ongetwijfeld opnieuw de juiste keuze weten te doen.

Mr. F. J. H. COWAN.

BELASTING VAN NEDERLANDERS IN HET BUITENLAND.

Hoewel ik er niet diep meer op zal ingaan, aangezien de lezers van dit blad zouden zeggen „toujours perdrix”, wil ik toch nog een paar opmerkingen maken naar aanleiding van het jongste artikel van Mr. Roosegaarde Bisschop.

Mr. Bisschop vergist zich, waar hij zegt, dat ik vroeger vond, dat met het wetje De Geer Nederland zich aan de spits der natiën stelde in zake een nieuwen grondslag voor belasting-heffen. Ik heb altijd betoogd, dat voor andere staten met achterlijker belastingstelsel, het belang, dat wij bij het wetje hebben, maar zelden bestaat; misschien voor Engeland, indien het zich uit de zelfde moeilijkheid al niet gedeeltelijk op andere wijze redde.

Ik kan mij begrijpen, dat hij, zijn land van inwoning liefhebbende, bijzonder gestoken werd door het woordje waanzinnig, dat ik op de Engelsche successieheffing toepaste. Lokte hij het niet zelf uit door het uitvoerig verhaal, hoe een in Nederland wonende persoon reeds nu driemaal het volle successierecht heeft te betalen over zijn Zuid-Afrikaansche fondsenbezit, indien daarvoor in Engeland alleen maar transport- en overdrachtskantoren bestaan. Dat Zuid-Afrika en Nederland strijden over de vraag, wie dan de successiebelasting moet hebben, laat zich hooren, maar dat Engeland, waar noch het belastingobject, noch het belastingsubject gedomicilieerd is, er ook het zijne van wenscht, is toch te mal. Zie ik de zaak wel, dan kan men bij een zoo uitgebreide toepassing van het domiciliesysteem als Engeland heeft, nl. nu eens het domicilie van den belastingsschuldige, dan weer het domicilie van het belastingobject, en eindelijk soms het domicilie van kantoren van overdracht van het belastingobject op den voorgrond stellend, het nationaliteitsbeginsel wel missen. Ook zonder dat is verzekerd, dat de Staat zijn deel krijgt. In ons land is men gelukkig spaarzamer met zakelijke belastingen, waarbij het domicilie van het belastingobject geldt (op zich zelf een voordeel), maar waarbij het draagkracht beginsel in het gedrang komt.

Op Mr. Bisschop's bewering, dat de experts van den Volkenbond geen nationaliteit als basis voor belastingheffen kenden, ga ik niet weer in, waar ik de vorige maal de passage van een hunner rapporten besprak, waarin zij de nationaliteit wel als basis voor belastingheffing erkenden (zie blz. 21 en 33 van Rapport et resolutions des experts techniques Febr. 1925).

Dat men van twee landen min of meer genietende, aan beide te zamen in totaal de belasting betaalt, die in het land wordt geheven, dat het meest heft — waarbij dan het land van domicilie natuurlijk voorgaat — kan ik nog steeds niet anders dan billijk vinden. Men vergete niet, dat het streven om onbillijke dubbelbelasting te voorkomen tot dusverre ten onzent niet anders bedoeld heeft dan te voorkomen, dat twee landen, zonder met elkaars belasting rekening te houden, beide *ten volle* heiven, doch niet, dat ze een van beiden in het geheel niets zouden krijgen. De dividend- en tantiëmebelasting b.v. stelt in het buitenland of Indië gemaakte winsten der vennootschappen, waarover aldaar betaald werd, niet geheel maar voor twee derden vrij. En de resolutie van den Minister van Financiën van 7 Juli 1920 ingevolge de wet van 16 April 1920 tot voorkoming van dubbelbelasting in gevallen, waarin wij heffen van inkomen, waarvan ook het buitenland reeds inkomstenbelasting hief, geeft een regeling, waardoor de belastingsschuldige toch altijd nog meer in totaal betaalt, dan het geval zoude zijn, wanneer het in het buitenland verkregen, en aldaar belaste, inkomen in het geheel niet bij den aanslag alhier medetelde. En landen, met wie wij ter

zake een wederkeerigheidsverdrag sloten doen het zelfde. Trouwens Dr. Bisschop zegt zelf, dat tusschen Engeland en zijn dominions maatregelen tegen dubbelbelasting zijn getroffen, zonder dat aan het principe van den dubbelen aanslag werd getornd.

Het denkbeeld om, als twee landen tegelijk belasten, het bedrag, dat het eene heft, af te trekken van het bedrag, dat het andere heft ter zake van de zelfde inkomens- of vermogensbestanddeelen, wordt door de Experts ook aanvaard in de ontwerp-conventie over de Successierechten. In het voorbijgaan zij opgemerkt, dat de Experts bij die ontwerp-conventie niet tot een afgerond geheel kwamen wegens het groote verschil van meening. Het oogenblik, dat speciaal Engeland die ontwerp-conventie aanvaardt, vrees ik dan ook niet te zullen beleven.

Wat ten slotte de mentaliteit aangaat van hen, die ons land verlieten o.a. (het is nagenoeg altijd „o.a.”) om de hooge belastingen, ik geloof niet, dat ze zich allen tot het uiterste zullen verzetten tegen de toepassing van de thans aanhangige regeling. Geheel iets anders is het een welkome vrijdom van zware lasten te aanvaarden, zoolang de Staat der Nederlanden die aanbiedt aan wie toch wel neiging hebben het eens ergens anders te zoeken, dan zodra die vrijdom vervalt in het buitenland te blijven en zich met alle middelen (wettige en onwettige) het praktisch voortbestaan van dien vrijdom te verzekeren. Het is alleszins menschelijk, dat menigeen een langdurig buitenlandsch verblijf dubbel verleidelijk acht, nu de Staat dat, in den vorm van meer dan redelijke belastingvrijdom, subsidieert. Wie profiteert niet van een, aan iedereen aangeboden, royaliteit van den Staat, al acht hij die zelf niet gemotiveerd?

Zij, bij wie de belastingbesparing het hoofdmotief was van hun verhuizing, zullen, als die vervalt, gaandeweg terugkomen — en vooral niet meer gaan — zij, bij wie die besparing een aangename bijkomstigheid was, zullen — het vervallen buitenkansje betreurend — betalen. Natuurlijk zullen er eenige dubbelgebeide „profiteers” zijn, die zich op alle manieren zullen verzetten. Die „excepties” — ik ben minder zwartgallig omtrent mijn medemenschen dan Mr. Bisschop — moeten dan maar moeite hebben met het paspoort (den introductiebrief, dien het inhalige landje moet afgeven) en moeten zich maar zoo gauw mogelijk een ander staatshoofd uitkiezen dan Koningin Wilhelmina.

VAN GIJN.

BELASTING VAN NEDERLANDERS IN DEN VREEMDE.

Nu Prof. van Gijn, in No. 629 van 18 Januari 1928, mij in het debat heeft betrokken en het oogenblik, waarop de Tweede Kamer in dezen zal beslissen, met rassche schreden nadert, mag ik niet nalaten op de onjuistheid van enkele in diens artikel voorkomende opmerkingen te wijzen.

Eerst zou ik den argeloozen lezer willen waarschuwen, dat het er hier niet om gaat de nationaliteit „weer wat meer, naast het domicilie, op den voorgrond te brengen” (woorden van Prof. van Gijn, in navolging van dergelijke evenzeer onjuiste woorden in de Memorie van Toelichting!) maar om iets, dat in onze fiscale wetgeving van a—z nieuw is. Dit betreft ook de successie- en schenkingsrechten. Deze zullen geheven worden van *elken verkrijger uit de schenking of de nalatenschap van een Nederlander, tenzij deze na 30 April 1918 hier niet meer heeft gewoond*. De nationaliteit of woonplaats van dien verkrijger doet, aldus het wetsontwerp, niets ter zake. Prof. van Gijn toont eene al te groote neiging om de zaak onschuldig voor te stellen, als hij op blz. 53 zegt, dat Minister de Geer voorloopig alleen „een aantal hier wonende erfgenamen” in de belasting betreft, die tot nu toe vrij zouden zijn geweest. Hij ziet daarbij alle buitenslands wonende verkrijgers over het hoofd. Deze kunnen zelfs niet-Nederlanders zijn en voor hen hebben de in het ontwerp opgenomen bijzondere dwangmiddelen

geen beteekenis, maar mogelijkheid van executie is er in vele gevallen wel, daar de Successiewet een hoofdelijke aansprakelijkheid legt op alle erfgenamen (w.o. wellicht één hier te lande wonende) voor de door buitenlands wonende erfgenamen verschuldigde rechten. Erger is het met het voorstel omtrent de successierechten geworden, nu in het gewijzigd ontwerp de vrijstelling van de nalatenschappen van erflaters, die door de uitoefening van eenig bedrijf of beroep genoodzaakt waren buiten het Rijk te wonen, is vervallen. Nog niemand heeft daaraan tot dusverre aandacht geschonken. Het fortuin, dat de buitenlands wonende Nederlander in en door het buitenland heeft gemaakt en nalaat aan zijne eveneens in het buitenland wonende en werkende kinderen, zal vanwege den Nederlandschen fiscus aan successierechten onderworpen zijn! De redelijkheid daarvan ontgaat mij geheel.

Verder moet ik er tegen opkomen, dat de heer Van Gijn eene „materialistische gemoedsstemming” veronderstelt bij de in het buitenland wonende Nederlanders, die tot naturalisatie zouden besluiten, eene gemoedsstemming, die hij blijkbaar ook — doch ten onrechte — aanwezig acht bij al wie hem bestrijdt. (Het Alg. Ned. Verbond inclusief!).

Hij mist zeker ten eenenmale het recht om zoodanige gemoedstemming te veronderstellen bij die duizenden Nederlanders in het buitenland, die daar onze cultuur op vaak zoo schitterende en belangloze wijze dienen. Ook onder hen bevinden zich zeer velen, die meer inkomen uit vermogen dan uit beroep of bedrijf hebben, ergo in het laatste geen hoofdmiddel van bestaan hebben en, zoo zij ongelukkigerwijze na 30 April 1918 nog eens hier domicilie hebben gehad, tot — en zelfs na — hun stervensuur cijnsplichtig aan Nederland zullen zijn. Is Prof. van Gijn voor de onredelijkheid en de gevolgen daarvan dan nog steeds blind? Even blind als „de oude dame”, op wier oordeel hij zich beroept? Ware niet beter naar het oordeel van bijkans de geheele Nederlandsche economische wetenschap en zakenwereld geluisterd? Tot die veronderstelling mist hij trouwens nog temeer het recht, omdat het juist „materie” is, welke van die Nederlanders wordt geëischt en niet anders. Wie zich in verband met dit ontwerp dan nog eens het oude Engelsche adagium „the taxpayer should be the taxlayer” herinnert, dien behoort het wel niet te verwonderen noch te ergeren, dat naturalisatie wordt aangekondigd als *verweer* van dengene, die wél taxpayer, maar geen taxlayer zou worden.

Nog op een ander punt komt mij eene opmerking van Prof. van Gijn minder juist voor, nl. waar hij op blz. 53 bovenaan betoogt, dat Engeland in hoofdzaak feitelijk reeds doet wat Minister de Geer wil.

Engeland heft in beginsel in geen enkel opzicht van den onderdaan als zoodanig. Het beginsel van belastingplicht wordt in „Newports' Income Tax Law and Practice” (Sweet & Maxwell, 1927) pag. 6, aangegeven met de woorden:

„As a general rule tax is chargeable in respect of:

(1) The income of persons resident in the United Kingdom (i.e. Great Britain and Northern Ireland), whether arising within or outside the United Kingdom; and

(2) The income of persons not resident in the United Kingdom from property, profits or gains arising within the United Kingdom.”

In „Tolley's Complete Income Tax Chart & Manual” 1927/28 (Waterlow and Sons 1927) is hetzelfde principe te vinden (p. 24) in de woorden:

„The income Tax laws do not in general discriminate between foreigners and British subjects, but only between Residents and non-residents. *But persons domiciled abroad whether residing here or not, are assessed for foreign income on remittances only* (ik cursiveer, R.). Non-Residents are taxable on all income derived from property in U.K. and from trades, professions, employments etc. exercised here!... (p. 31): „Persons residing abroad may claim repayment of British Income Tax on dividends of any securities of a Foreign State or British possession payable in the U. K. This also applies to tax deducted by paying agents, etc. from dividends, owned by non-residents, of

foreign and colonial companies controlled abroad. All persons not ordinarily resident in the U. K. may claim repayment of tax deducted on most of the War Loans.”

Dus, voor zoover op een niet-Engelsche inkomensbron, door het betalen in Engeland, belasting is geheven, kan de uitwonende deze terug vorderen.

In een zeer recent memorandum van een Engelsche persoonlijkheid vind ik geschreven:

„Subjects of Great Britain (which excludes subjects of the Free State of Ireland, or of any of the Dominions, or the Channel Islands) who are definitely considered not to be legally domiciled in the United Kingdom, are not subject to British taxation except in respect of income derived from the U. K. The general principle of English law in this connection is, *that unless the individual is personally within the jurisdiction of the country, or unless he has property or a source of revenue within its jurisdiction, no attempt is made to obtain taxation from him*” (ik cursiveer, R.) en „With regard to foreigners domiciled outside England, but deriving revenue from the U. K. they are taxed upon such latter revenue according to the same scale as they would be, if they had been resident here. The assessment is made against such foreigners, but the tax is levied at the source and a British concern paying any revenue to persons abroad, is bound by law to deduct income tax at the standard rate leaving the individual concerned to claim such rebate as he may be entitled to. Super-tax is not normally so deducted.”

Om op dit punt geheel zeker te zijn, stelde ik te allen overvloede een in Engeland practiseerenden Nederlandschen advokaat de vraag, of er in Engeland belastingplicht bestaat voor Engelsche onderdanen, die daar niet wonen en ontving ten antwoord: „De hoofdregel is: zoodanige onderdanen betalen inkomstenbelasting uitsluitend over inkomen, betaalbaar in het Vereenigd Koninkrijk. De heffing geschiedt bij de bron of bij de vertegenwoordigers in het V. K.” En in No. 631 van 1 Februari 1928 bevestigt Mr. Roosa-gaarde Bisschop dit. Ik acht de onjuistheid van Prof. van Gijn's mededeeling daarmede voldoende aange-toond.

Ten slotte nog een enkele, maar, naar ik meen, onweerlegbare opmerking over de practische beteekenis van het plan-Van Gijn—De Geer. Reeds van den aanvang af was er alle reden om den minister te vragen, of hij niet beter had gedaan zich eerst eens terdege te doen voorlichten omtrent de in het buitenland *thans* (1927/28) geldende tarieven.

Het ligt niet in mijn bedoeling om te zinspelen op min of meer sensationeele onthullingen, maar ik mag in dit stadium toch niet verzwijgen, hoe een ernstig onderzoek in die richting bereids heeft plaats gevonden, met dit resultaat: de bom zal precies barsten voor hen, voor wie hij niet is gelegd. *Het zullen o.a. de in Engeland wonende Nederlanders met kleinere inkomens van f 5000,— tot f 7000,— en de in de Vereenigde Staten wonende lotgenooten, ongeacht hun inkomen, zijn, die het loodje moeten leggen.* Overal elders, met name in België, Duitschland, Zwitserland — en met een zeer bijzonderen toestand in Frankrijk — zijn geen „asyls voor rijke menschen” meer te vinden en zijn de tarieven soms zooveel hooger, dat er een groote „marge” is tusschen dat hogere en het Nederlandsche lagere tarief!

Indien Minister de Geer zich ook omtrent de in den vreemde geheven successierechten had doen voorlichten, zou hij hebben ontdekt, dat er landen zijn, waar de gemeente successierecht heft! Met name geschiedt dit in enkele Zwitsersche Kantons. Wat zal er van de nalatenschap van een in zoodanige gemeente overleden landgenoot overblijven, als er drie corporaties op den buit azen: gemeente, kanton en Nederland, en Nederland geen aftrek van gemeentebelasting toestaat?

Zeker is er een aantal, nu hier dan' daar wonende Nederlanders, dat geen andere belastingen betaalt dan de op zichzelf soms zeer hooge, „taxes de séjour, Kurtaxen”, en wat dies meer zij. Deze waren er altijd, elk land heeft van die trekvogels en men kan het den Volkenbond-experts grif toegeven, dat op deze woon-

plaatslooze menschen het oude nationaliteitsbeginsel kan worden toegepast.

Ik laat daar of dat uitvoerbaar zou zijn. Maar dat van degenen, die een vaste woonplaats in het buitenland hebben, nog veel te halen zou zijn, is, met uitzondering van Amerika, bij den tegenwoordigen stand van zaken uitgesloten.

Er zijn ten naastebij 350.000 Nederlanders in het buitenland, daaronder zijn misschien 500 van die trekvogels. Deze laatste hebben het geheel zelf in de hand om, als zij toch belasting moeten betalen, ten slotte wél domicilie te kiezen in een zeker land met den aankleve van dien. Economisch gesproken, is dat zelfs een te verwachten gevolg. Nederland zou nu die 350.000 landgenooten in een kostbaar fiscaal onderzoek willen betrekken ter wille van, stel, 500 „vluchtelingen”, om ten slotte deze laatste — en waarschijnlijk voor goed — in de armen van den vreemden fiscus te drijven? De visch wordt duur betaald, zei Heijermans, maar stokpaardjes ook, zou ik er aan willen toevoegen.

W. R. EMMEN RIEDEL.

2 Februari 1928.

AANTEKENINGEN.

De vakorganisatie in Rusland.

Afgaande op Russische ambtelijke verslagen, heeft de betrokken afdeling van het Internationaal Arbeidsbureau te Genève vastgesteld, dat er op 1 Juli 1927 in Rusland in het geheel 10.250.000 georganiseerde arbeiders waren, hetgeen in alle vakverbonden, behalve dat der houtbewerkers, een vooruitgang beteekent op de cijfers van het vorige jaar.

Het percentage der aangeslotenen onder de arbeiders (met uitsluiting van werkers op het land, in de suikerindustrie, de bouwvakken en het watertransport, waar veel seizoenwerk heerscht) is gestegen van 91,7 pCt. op 15 April 1926 tot 94 pCt. op 15 April 1927.

Het proportiecijfer voor vrouwen is bijzonder hoog in de vakverbonden voor hotel- en huishoudelijk werk (80,7 pCt.), voor openbare gezondheidsdiensten (64,7), voor textielarbeid (55,1) en in het onderwijs (54,3 pCt.).

In een recent rondschriften heeft de centrale raad van vakverbonden gewezen op de noodzaak om attentie te wijden aan intensievere propaganda onder de nieuwere lagen van arbeiders, die grootendeels gerecrueteerd worden van het land, waar de geest sterk verschilt van dien onder het proletariaat der steden. Deze nieuwe werklieden leggen een groote onverschilligheid aan den dag tegenover de vakorganisaties, die hen ook dikwijls met onverschilligheid, zoo niet met een zekere geringschatting, behandelen.

De financieele positie der vakverbonden is over het algemeen bevredigend te noemen. In 1926 waren de inkomsten 97.387.000 roebels en de uitgaven 96.276.000 roebels, waarvan 26.597.000 voor salariering van het vakbestuur en personeel, 6.290.000 voor administratiekosten, 8.015.000 voor organisatiekosten (congressen, tournées, enz.), 24.869.000 voor speciale fondsen (werkloosheid, cultureele propaganda), en 24.863.000 overgedragen aan de hogere organisaties van en tusschen vakverbonden. De centrale raad verklaart in zijn rondschriften, dat de administratiekosten buitensporig hoog zijn en drukt de vakorganisaties op het hart om hun personeel te beperken en hun actie te vereenvoudigen.

Tot zoover het bericht. Gelet op den toestand in Rusland, zooals die ons in den laatsten tijd geschilderd wordt, mag men zich wel afvragen, waartoe vakorganisaties in dat land eigenlijk dienen, en of in een proletarisch geregeerd land een vermeerdering van het percentage van aangeslotenen niet eer als een achteruitgang dan als een vooruitgang moest beschouwd worden.

T. F.

Indexcijfers van groothandelsprijzen.

Dank zij een sterke prijsdaling van enkele artikelen, schrijft „The Economist”, vertoont ons indexcijfer eind Januari, vergeleken met eind December, een achteruitgang van 58 punten, zoodat het totaal nu 3887 bedraagt. Dit is lager dan eenig cijfer in 1927, daar het laagste totaal van eind April van het vorige jaar 3921 bedroeg. De volgende tabel, die den toestand van de verschillende groepen, vergeleken met vorige jaren weergeeft, toont een voortdurende daling sedert September:

Data	Granen en vleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Delfstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal	Algemeen indexcijfer
Basis (gemidd. 1901—5) ...	500	300	500	400	500	2200	100,0
Einde Juli 1914	579	352	616½	464½	553	2565	116,6
„ Nov. 1918	1289	782½	1848	903	1389½	6212	282,6
„ Dec. 1923	853	815½	1382½	774	755	4580	208,2
„ Dec. 1924	992	789½	1452	815½	806	4855	220,7
„ Dec. 1925	936½	679	1120	733	782½	4251	193,2
„ Dec. 1926	875	736½	859	773½	731	3975	180,7
„ Jan. 1927	867½	734	873½	734½	718½	3928	178,6
„ Feb. „	897½	740½	904	742	728	4012	182,4
„ Mrt. „	880½	704	909½	725	725	3944	179,3
„ Apr. „	886	697	917½	704½	716	3921	178,2
„ Mei „	911	724	961½	673½	716	3986	181,2
„ Juni „	913½	716	1007	662½	705	4004	182,0
„ Juli „	872	707	1068	650½	704½	4002	181,9
„ Aug. „	883	731	1111	640	706	4071	185,0
„ Sept. „	860½	748½	1098½	617	713½	4038	183,5
„ Oct. „	837	731½	1088	620½	719	3996	181,6
„ Nov. „	820	732	1050	630½	724½	3957	179,9
„ Dec. „	845½	716½	1029½	620½	733	3945	179,3
„ Jan. 1928	839	685½	1031	609	722½	3887	176,7

De achteruitgang van het totaal van de laatste maand was hoofdzakelijk een gevolg van sterke daling in varkensvleesch, thee, suiker, boter, Egyptische katoen, tin en petroleum. Er was geen bepaalde tendens bij de belangrijke voedingsmiddelen waar te nemen en behalve een scherpe daling in varkensvleesch en stijgingen in haver en rundvleesch waren de bewegingen gering. Thee daalde 2 d. per lb., en de prijzen voor suiker en boter daalden eveneens, zoodat de totale achteruitgang van de minder belangrijke voedingsmiddelen 31 punten bedroeg. De daling in de katoenprijzen werd gecompenseerd door een sterke stijging van vlas. IJzer- en staalnoteeringen bleven onveranderd, maar kolen voor huishoudelijk gebruik, lood en tin daalden, terwijl koper een verderen vooruitgang aanwees. In de rubriek diversen was de eenig verandering van beteekenis een teruggang van 1½ d. voor petroleum, de eerste verandering sedert nagenoeg twaalf maanden. De onderstaande tabel vertoont de wijzigingen in het indexcijfer van elk handelsartikel, vergeleken met eind December, waarbij het cijfer 50 telkens het gemiddelde van de periode 1901—'05 voorstelt:

	Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +		Index-cijfer	of +
Tarwe (bt.) (Eng.)	96½	- 1½	Katoen (Am.) (Egypt.)	90½	- 5	Koper	52½	+ 2
Meel	76½	+ 1	Garen	115	- 7	Delfstoffen	609	- 11½
Gerst	87½	- 1	Laken	92½	- 1½	Hout (Baltisch)	93	..
Haver	79	+ 5	Wol (Eng.) (Austr.)	106	- 2	Hout (Amerik.)	77½	..
Aardapp.	75	..	Zijde	68	+ 2	Leder	83	+ 1½
Rijst	111½	+ 2	Vlas	145½	+ 15½	Petroleum	87½	- 12½
Rundvl.	62½	+ 4	Hennep	59½	- 5	Oliën	71½	..
Schapenvl.	83	- 1½	Jute	99	- 5	Oliezaden	68½	..
Varkensvl.	86½	- 13½				Talk	63½	+ 2
Gran. en vl.	839	- 6½	Weefstoffen	1.031	+ 1½	Indigo	76½	..
Thee	138½	- 16½	Ruw-IJzer	70	..	Soda	85½	..
Koffie	132	..	Stalen rails	71	..	Rubber	16	- 1½
Rietsuiker	110	- 3½	IJz. staven	79	..	Diversen	722½	+ 10½
Bietsuiker	110½	- 5½	Kolen (st.)	91	..	Totaal	3.887	- 58
Boter	78	- 5½	„ (huisbr.)	56	- 4½			
Tabak	116½	..	Lood	93	- 2			
And. voed. en genotm.	685½	- 31	Tin	96½	- 7			

De stijging van het totale indexcijfer is, vergeleken met einde Juli 1914, teruggebracht tot 51,5 pCt., zoodat de volgende tabel aantoont, waarin ook de onderlinge verhouding van elk van de 5 groepen is aangegeven:

Data	Granen en bleesch	Andere voedings- en genotm.	Weefstoffen	Deftstoffen	Diversen: oliën, hout, rubber, enz.	Totaal
Juli 1914....	100	100	100	100	100	100
December 1918....	226	222	293	186	241	237,5
December 1923....	148	231	225	167	136	178,6
December 1924....	171	224	235	175	146	189,3
December 1925....	162	193	182	158	141	165,8
December 1926....	151	209	139	167	132	155,0
Januari 1927....	150	209	142	158	130	153,1
Februari "....	155	210	146	160	132	156,4
Maart "....	152	200	147	156	131	153,8
April "....	153	198	149	152	130	152,9
Mei "....	157	206	156	145	130	155,4
Juni "....	158	204	163	143	127	156,1
Juli "....	151	201	173	140	127	156,7
Augustus "....	152	208	180	138	128	158,1
September "....	149	213	178	133	129	157,4
October "....	144	208	176	134	130	155,8
November "....	142	208	170	136	131	154,3
December "....	146	204	167	133	132	153,8
Januari 1928....	145	195	167	131	131	151,5

De groep mineralen is lager dan eenige jaren geleden. Het Januarijijfer van het vorige jaar bedroeg nog 158.

Voorts geven wij nog een overzicht van het prijsverloop in een aantal belangrijke landen:

	Ver. Staten ¹⁾	Frankrijk	Italië	Duitsch- land ²⁾	Zwitserland	Zweden	Nederland ³⁾	Japan
Novemb. 1913	100	100	100	100	100	100	100	100
Novemb. 1918	358	438	367	392	214	214
Hoogste 1920	591	679	325	366	297	322
Decemb. 1923	101 ²⁾	458	577	...	183	160	154	211
Decemb. 1924	98 ²⁾	507	640	137 ³⁾	171	168	160	214
Decemb. 1925	103 ²⁾	632	715	142 ³⁾	156	156	155	194
Decemb. 1926	...	627	619	137	148	150	147	170
Januari 1927	...	623	603	136	146	146	145	170
Februari "....	...	632	601	136	145	146	146	171
Maart "....	...	642	593	135	147	145	144	171
April "....	...	637	565	135	146	143	143	170
Mei "....	94	629	536	137	147	145	145	171
Juni "....	94	623	509	138	147	146	149	173
Juli "....	94	621	491	138	147	146	151	170
Augustus "....	95	619	485	138	147	146	149	167
September "....	96	601	484	140	148	148	150	169
October "....	97	588	484	140	148	147	150	...
November "....	97	595	484	140	149	148	151	...
December "....	97	605	483	140	150	148	151	...

¹⁾ Bureau of Labour. ²⁾ Stat. Reichsamt, nieuwe methode. ³⁾ Jaargemiddelde. ⁴⁾ Sedert 1922 gebaseerd op 48 artikelen in plaats van op 53. ⁵⁾ Sedert October 1923: Juli 1914 = 100. ⁶⁾ Midden 1914.

De onderstaande, aan het bericht van het Centraal Bureau voor de Statistiek ontleende opmerkingen hebben betrekking op de Nederlandsche indexcijfers over de maand December 1927 met basis 1913.

Bij beschouwing der cijfers over December 1927 blijkt, dat alleen het indexcijfer der voedingsmiddelen in vergelijking met de maanden November jl. een kleine wijziging in dalende richting heeft ondergaan; het algemeen indexcijfer bleef voor beide maanden gelijk.

Tegenover een prijsstijging van 17 artikelen met in totaal 119 punten, staat een prijsdaling van 15 artikelen met in totaal 109 punten. Met 10 punten of meer stegen de artikelen: aardappelen (17), maïs (12), paardehuiden (20), runderhuiden (14) en hars (19); met 10 punten of meer daalden: erwten (11), schapenvleesch (16), eieren (22) en thee (16).

Bij vergelijking der cijfers van 1927 met die van 1926 blijkt het algemeen indexcijfer met 3, dat der voedingsmiddelen e.d. met 9 punten gestegen te zijn.

Tegenover een prijsstijging van 21 artikelen met in totaal 527 punten, staat een prijsdaling van 23 artikelen met 362 punten.

Met 10 of meer punten stegen de artikelen: rogge (33), gerst (24), haver (13), macaroni (12), erwten (46), sago (15), aardappelen (61), peper (75), alcohol (62), zemelen (33), vlas (52), paardehuiden (54) en runderhuiden (16); met 10 punten of meer daalden: rijst (20), koffie (27), thee (27), varkensvleesch (25), melk (11), zwavelzure ammoniak (10), terpentijn (74),

hennep (13), zilver (11), hars (62), steenen (18) en papier (13).

Kosten van het levensonderhoud bij arbeidersgezinnen en gezinnen van meergegoeden te Amsterdam.

In aansluiting op de vroeger¹⁾ door ons aan het maandbericht van het Bureau van Statistiek der gemeente Amsterdam ontleende cijfers over de kosten van levensonderhoud voor arbeidersgezinnen en voor gezinnen van meergegoeden, volgen hieronder de desbetreffende cijfers over het vierde kwartaal 1927:

	Arbeidersgezinnen. Gemiddelde inkomsten f 1902 per gezin.			Gezinnen v. meergeg. Gemiddelde inkomsten f 8527 per gezin.		
	Voe- ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal	Voe- ding ¹⁾	Rest ²⁾	Totaal
Gemiddelde weke- lijksche uitgave per gezinseenheid ³⁾ in centen gedurende het jaar I Oct. 1923- 30 September 1924.	493	608 $\frac{1}{2}$	1101 $\frac{1}{2}$	925 $\frac{1}{2}$	2900	3825 $\frac{1}{2}$
Bedragen in centen, welke per gezin- seenheid zouden zijn uitgegeven, indien besteed aan het- zelfde als in het jaar I Oct. '23-30 Sept. '24 in:						
Juni 1926....	472	594	1066	911	2811	3722
Sept. 1926....	431 $\frac{1}{2}$	593 $\frac{1}{2}$	1025	827 $\frac{1}{2}$	2807 $\frac{1}{2}$	3635
Dec. 1926....	450 $\frac{1}{2}$	596	1046 $\frac{1}{2}$	875 $\frac{1}{2}$	2805	3680 $\frac{1}{2}$
Maart 1927....	444 $\frac{1}{2}$	592 $\frac{1}{2}$	1037	842	2800	3642
Juni 1927....	457	587 $\frac{1}{2}$	1044 $\frac{1}{2}$	867 $\frac{1}{2}$	2792	3659 $\frac{1}{2}$
Sept 1927....	457	586	1043	859 $\frac{1}{2}$	2788	3647 $\frac{1}{2}$
Dec. 1927....	469	588	1057	876	2792 $\frac{1}{2}$	3668 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Brood, beschuit, koek, grutterswaren, melk, kaas, eieren, vleesch, visch, vetten, suiker, andere kruidenierswaren, aardappelen, groenten, fruit, dranken, maaltijden buitenshuis bereid, berek. voed. vacantie buiten A'dam.

²⁾ Kleding, schoeisel, huishuur, brandstof, gas, electriciteit, toilet, wasch-, schoonmaakartikelen, woningrichting huisraad, fondsgelden, contributie, periodieken, rooken, ontspanning, spoor, tram, diversen (incl. hulp in de huishouding).

³⁾ De herleiding tot gezinseenheden geschiedt aldus, dat de man geldt voor 1, de vrouw voor 0,9, een kind in het eerste levensjaar voor 0,15, in het tweede voor 0,2, in het derde voor 0,3 volwassene en zoo geleidelijk opklimmende met 0,05 voor elk leeftijdsjaar.

Maanden	Indexcijfers voor arbeidersgezinnen op de basis van			Indexcijfers voor ge- zinnen v. meergegoeden op de basis van		
	de periode 1911/13 = 100	Maart 1920 = 100	de periode I Oct. 1923- 30 Sept. 1924 = 100	de periode 1911/13 = 100	Maart 1920 = 100	de periode I Oct. 1923- 30 Sept. 1924 = 100
1911/13	100			100		
Mrt. 1920	213,7	100		198,3	100	
Dec. 1920	221,6	103,7				
Juni 1921	207,9	97,3				
Dec. 1921	190,4	89,1				
Juni 1922	186,8	87,4				
Dec. 1922	176,3	82,5				
Juni 1923	173,5	81,2				
Dec. 1923	177,6	83,1				
Mrt. 1924	179,1	83,8				
Juni 1924	173,3	81,1	82,6	176,5	89,0	100
Sept. 1924	176,3	82,5				
Dec. 1924	180,8	84,6				
Juni 1925	179,1	83,8				
Dec. 1925	177,2	82,9				
Juni 1926	170,9	80,0	96,8	171,7	86,6	97,3
Dec. 1926	167,8	78,5	95,0	169,5	85,5	96,1
Mrt. 1927	166,4	77,8	94,2	168,0	84,7	95,2
Juni 1927	167,4	78,3	94,8	168,9	85,2	95,7
Sept. 1927	167,2	78,2	94,7	168,4	84,9	95,4
Dec. 1927	169,5	79,3	96,0	169,3	85,4	95,9

Reeds sedert geruimen tijd staat het indexcijfer der kosten van het levensonderhoud in hoofdzaak onder den invloed van schommelingen van seizoenprijzen. Dit is ook het geval met het cijfer over het afgelopen kwartaal, zoowel voor arbeidersgezinnen als voor

¹⁾ Zie ons nummer van 2 November jl.

gezinnen van meergegoeden. Het resultaat van de beweging is ditmaal een stijging sedert de vorige driemaandelijksche berekening en wel:

voor de *arbeidersgezinnen* van 94,7 in September 1927 op 96,0 in December 1927 (op de basis van de periode 1923—24); van 78,2 op 79,3 (basis Maart 1920) en van 167,2 op 169,5 (basis van de periode vóór den oorlog); stijging 1,4 pCt. en

voor de gezinnen van *meergegoeden* van 95,4 op 95,9 (basis 1923—24); van 84,9 op 85,4 (basis Maart 1920) en van 168,4 op 169,3 (basis 1911—13); (stijging 0,5 pCt.).

De posten, welke die beweging veroorzaken, zijn voornamelijk melk, eieren, vetten (natuurboter), brandstof, waarvan de winterprijzen geregeld hooger zijn dan de zomerprijzen. Behalve deze rubrieken zijn ditmaal nog gestegen: kaas, groenten, kleeding, (onderkleeding voor vrouwen en kinderen) en bij de arbeidersgezinnen bovendien visch, kruidenierswaren (enkele goedkoopere koffie- en chocoladesoorten), aardappelen en schoeisel.

De groepen vleesch (varkensvleesch, bij de arbeidersgezinnen daarenboven schapen- en kalfsvleesch), suiker, fruit vertoonen een daling, doch deze is niet belangrijk genoeg om tegen de stijging van genoemde posten op te wegen. Bij de gezinnen van meergegoeden is de daling van den post fruit grooter dan bij de arbeiders, omdat voor eerstgenoemde gezinnen de duurder najaarssoorten meer invloed hebben op de berekening. Dit laatste, evenals het bovenvermelde omtrent de rubrieken visch, kruidenierswaren, enz. verklaart het feit, dat de algemeene stijging sedert het vorige kwartaal bij deze categorie ten slotte kleiner is dan bij de arbeiders.

Eindelijk kan wat den post huishuur betreft nog worden vermeld, dat de noodige maatregelen thans door den Woningdienst genomen zijn om aangaande de stijging der huren nieuwere gegevens te verzamelen. Indien deze tijdig beschikbaar zijn, kan er rekening mede gehouden worden bij de bepaling van het indexcijfer over Maart 1928.

Schatting van de Europeesche productie van suikerbieten voor het oogstjaar 1927/28.

Dr. G. Mikusch te Weenen zendt ons zijn derde schatting van de Europeesche productie van suikerbieten voor het oogstjaar 1927/28, die 69.000 ton lager is dan zijn Decemberschatting, opgenomen in No. 626 van 28 December 1927 van dit blad.

	Suikerprod. in 1.000 t. ruwsuikerwaarde		Oogst 1926/27
	Januari-schatting 1927/28	Decemberschatting 1927/28	
Duitsland	1.670	1.670	1.663
Danzig	23	23	16
Tsjechoslowakije	1.260	1.270	1.042
Oostenrijk	112	112	80
Hongarije	185	180	175
Frankrijk	860	860	713
België	280	270	233
Nederland	255	250	277
Polen	560	610	556
Denemarken	143	150	155
Zweden	145	147	21
Italië	276	280	306
Spanje	210	210	242
Joegoslavië	85	85	78
Roemenië	148	143	147
Bulgarije	42	40	35
Zwitserland	7	7	8
Groot-Britannië	225	260	174
Ierland	21	20	14
Finland	7	7	4
Letland	2	1	1
Turkije	6	6	1
Azoren	2	2	2
Europa zonder Rusland ..	6.524	6.603	5.943
Rusland	1.510	1.500	970
Totaal Europa	8.034	8.103	6.913
In vergelijking met 1926/27 een toename v. + 16,2 %			

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN JANUARI 1928.

Staatsleeningen f 2.898.437,50 zijnde:

Zuid-Amerika

Republ. Chili \$ 1.250.000,—
6 % Spoorw. Refunding
Buit. Sinking Fund
Goud-obl. à 92½ % A.U. f 2.898.437,50

Prov. en Gemeentelijke Leeningen.. „ 15.100.730,— zijnde:

Nederland

Provincie Gelderland
f 2.260.000¹⁾ 4½ % obl.
à 99¼ % f 2.254.350
Gemeente Amsterdam
f 12.606.000¹⁾ 4½ % obl.
à 98 % f 12.353.880
Gemeente Gouda f 500.000
4½ % obl. à 98½ % f 492.500

Industriele Ondernemingen „ 15.955.280,— zijnde:

Nederland

Aandeelen

N.V. „Maakubee” Mij tot Exploitatie van Kunstzijdefabrieken in het Buitenland f 5.000.000
gew. aand. à 110 % f 5.500.000
Vereenigde Nederlandsche Chamottefabr. f 250.000
6 % cum. pref. winstd.
aand. à 100 % f 250.000

België

Obligatiën

Usines Metallurgiques
du Hainaut f 4.000.000
6½ % obl. à 93 % f 3.720.000

Duitsland

Aandeelen

J. P. Bemberg, A.G.
R.M. 1.000.000 aand. a
430 %²⁾ f 2.580.000
Verein. Glanzstoff-Fabr.,
A.G. R.M. 1.152.000 gew.
aand. à 565 %²⁾ f 3.905.280

Electr., Gas-, Tel., Telegr.- en Waterl. Maatschappijen „ 750.000,— zijnde:

Vereenigde Staten

Aandeelen

Empire Gas & Fuel Co.
\$ 100 000 7 % cum. pref.
aand. à 100 %³⁾ f 250.000

Obligatiën

Cities Service Gas Pipeline
Co. \$ 200.000 15 j. 6 %
le hyp. goud-obl. à 100 % f 500.000

Scheepvaart-Maatschappijen „ 17.000.000,— zijnde:

Nederland

Aandeelen

N.V. Nederl. Scheepvaart
Unie f 10.000.000 gew.
aand. à 170 % f 17.000.000

Totaal f 51.704.447,50

1) Conversie.

2) Introductie ter beurze, eerste koers van afgifte.

3) Introductie ter beurze.

Voorts werd in de afgelopen maand h.t.l. de inschrijving opengesteld op een beperkt bedrag 6 % obl. Cie des Chemins de fer du Midi à 16 %; een beperkt bedrag aandelen Ciments de Thieu à 168½ %; een beperkt bedrag aandelen Soc. Hydro Electricque de la Cère à 34 % en op de volgende obligatieleeningen:

	Guldens	Rente-voet	Emissie-koers
Par. v. d. H. Bartholomeus te Ahlen..	300.000	7 %	99½ %
E. E. Zusters Carmelitessen van het Godelijk Hart	170.000	7½ %	99¾ %
Bisdom Hildesheim	450.000	7 %	99¾ %

E. E. Zusters Ursulinen te Budapest	240.000	7 1/2 %	97 1/2 %
Bisdóm Ermland	400.000	8 %	99 1/2 %
Par. der H. Kleine Teresia van Lisieux	200.000	5 %	99 1/2 %
Par. v. d. H. Martha te 's-Gravenhage	200.000	5 %	99 1/2 %
E. E. Zusters v. h. H. Kruis te Aspel	150.000	7 %	99 1/2 %
Christus Koning Kerk te Oer-Erken- schwieck	180.000	7 1/2 %	100 %
E. E. Zusters der Christelijke Liefde te Paderborn	250.000	7 %	99 1/2 %
St. Jacobus Stichting te Dordrecht	220.000	5 %	99 1/2 %
Katholisch Gesellen Hospitium te Keulen	650.000	7 %	99 1/2 %
Congregatie v. d. Allerheiligsten Ver- losser te Amsterdam	150.000	5 %	99 1/2 %

POSTOHEQUE EN GIRODIENST.

(In duizenden guldens).

	December 1927		December 1926	
	Aantal	Bedrag	Aantal	Bedrag
Aantal rekeningen op ult ^o	129.258		120.037	
Bijbeschrijvingen	1.567.261	442.048	1.303.494	422.571
wegens:				
a. Stortingen	656.829	115.292	555.591	109.820
b. Overschrijvingen				
1. van andere rek.	910.284	298.371	747.756	299.138
2. van Ned. Bank.	148	28.349	147	13.583
c. And. onderwerpen				30
Afschrijvingen	988.017	429.405	866.312	403.798
wegens:				
a. Chèques	176.923	58.506	172.369	53.010
b. Overschrijvingen				
1. van andere rek.	801.947	298.371	659.809	299.138
2. van Ned. Bank.	855	72.489	685	51.814
c. And. onderwerpen	8.292	39	33.449	36
Gezamenlijk tegood op ult ^o		98.803		103.858
Bedrag der belegging ¹⁾		70.339		60.996

¹⁾ Het bedrag, dat vroeger tegen vergoeding van rente aan de schatkist werd verstrekt, wordt tegenwoordig, voor zoover het nog niet voor vaste belegging is aangewend, te zamen met andere bedragen in rekening-courant met het Staatsbedrijf der posten en telegrafie begrepen en is daarom niet meer in het bedrag der belegging begrepen.

PRODUCTIE DER STEENKOLEN-, BRUINKOLEN- EN ZOUTMIJNEN.

(Gegevens verstrekt door den Hoofdingenieur der mijnen.)

I. Gezamenlijke Steenkolenmijnen.

	Dec. 1927	Jan./Dec. 1927	Jan./Dec. 1926
Prod. Steenkolen in tonnen	886.897	9.323.013	8.649.762
Kolenslik	17.586	165.400	197.600
Aantal normale werkdagen	26 ³⁾	303	305

II. Bruinkolenmijn „Carisborg“.

	Dec. 1927	Jan./Dec. 1927	Jan./Dec. 1926
Netto-productie in tonnen	17.179	201.412,8	211.192
Aantal normale werkdagen	26	257	303

III. Zoutmijnen.

(Kon. Ned. Zoutindustrie te Boekelo.)

	Dec. 1927	Jan./Dec. 1927	Jan./Dec. 1926
Afgeleverd:			
Geraff. zout (ton)	2.823	35.672,5	33.933,7
Industriezout („)	71	693,5	403,2
Afvalzout („)	172	1.674	1.117,6
Aantal normale werkdagen	26	308	306

Arbeiders.

Aantal.	Gezamenlijke Steenkolenmijnen	Bruinkolenmijn „Carisborg“	Zoutmijnen
1 Januari 1928	{ 9.374 ¹⁾ 25.090 ²⁾	157	134
1 Januari 1927	{ 8.870 ¹⁾ 24.179 ²⁾	153	116

¹⁾ bovengronds. ²⁾ ondergronds. ³⁾ Mijn Laura 25 dagen.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. (Disc. Wissels 4 1/2 % 13 Oct. '27)	Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 % 22 Oct. '25
Bel. Binn. Eff. 5 % 13 Oct. '27	N. Bk. v. Denem. 5 % 23 Juni '27
Vrsch. in R.C. 6 % 13 Oct. '27	Zweedsche Rbk 3 1/2 % 31 Dec. '27
Javasche Bank . . . 4 % 14 Juli '26	Bank v. Noorw. 6 % 1 Feb. '28
Bank van Engeland 4 1/2 % 21 Apr. '27	Bk. v. Tsjecho-Duitsche Rijk- sbank 7 % 5 Oct. '27
Bank v. Frankrijk 3 1/2 % 19 Jan. '28	N. Bk. v. O'rijk. 6 % 27 Jan. '28
Belgische Nat. Bnk. 4 1/2 % 16 Nov. '27	N. Bk. v. Hong. 6 % 25 Aug. '26
Fed. Res. Bank N.Y. 4 % 2 Feb. '28	Bank v. Italië. 7 % 17 Juni '25
Bank van Spanje . . 5 % 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 5 1/2 % 9 Jan. '28

OPEN MARKT.

	1928				1927	1926	1914
	4 Febr.	30 Jan./ 4 Febr.	23/28 Jan.	16/21 Jan.	31 Jan./ 5 Febr.	1/6 Febr.	20/24 Juli
Amsterdam							
Partic. disc.	4 3/16	4 1/8-3/8	4 1/4-3/8	4 3/16-3/8	3-7/16	2 1/8-3/8	3 1/8-3/16
Prolong.	4	3 3/4-4 1/2	4-1/4	3 3/4-4 1/4	3 1/8-1/2	2 3/4-3 1/4	2 1/4-3/4
Londen							
Daggeld . .	3-1/2	3-4 1/2	3 1/2-4 3/4	3-4	3 1/2-5 1/2	3 1/2-5	1 3/4-2
Partic. disc.	4 3/16-1/4	4 1/8-1/4	3 3/16-4 1/8	3 1/16-4 1/4	4 1/16-1/8	4 7/16-3/16	2 1/4-3/4
Berlijn							
Daggeld . .	7 1/2-8 1/2	6 1/2-9	3-8 1/2	3-6	5-7	5 1/2-7 1/2	—
Partic. disc.							
30-55 d. . .	6 3/8	6 3/8	6 1/4-3/8	5 7/8-6 1/4	4 1/8	5 1/2-6	—
56-90 d. . .	6 3/8	6 3/8	6 1/4-3/8	5 7/8-6 1/4	4 1/8	5 1/2-6	2 1/8-1/2
Waren- wechsel.	6 3/4-7 1/8	6 3/4-7	6 1/2-7	6 1/2-3/4	4 1/4-1/2	7-1/2	—
New York ¹⁾							
Call money	4 1/4-1/2	4-5 1/4	3 1/2-4 3/4	3 1/2-4 3/4	4-1/4	4-5 3/4	1 3/4-2 1/2
Partic. disc.	3 3/4	3 5/8-3/4	3 1/2-5/8	3 1/2	3 3/4	3 3/4	—

¹⁾ Call money-koers van 3 Febr. en daaraan voorafgaande weken t/m Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	New York ^{**}	Londen ^{*)}	Berlijn ^{*)}	Parijs ^{*)}	Brussel ^{*)}	Batavia ¹⁾
31 Jan. 1928	2.48 1/10	12.08 3/8	59.10 1/2	9.74 1/2	34.56	100 1/8
1 Febr. 1928	2.48 1/10	12.08 7/8	59.12	9.74 1/2	34.54 1/2	100 1/8
2 „ 1928	2.48 1/10	12.08 5/8	59.17 1/2	9.74	34.54 1/2	99 1/2 3/8
3 „ 1928	2.48 7/10	12.09 3/8	59.23	9.75 1/2	34.57	100
4 „ 1928	—	12.09 1/2	59.23 1/2	9.75 1/2	34.56 1/2	100 1/8
6 „ 1928	2.48 1/4	12.09 3/8	59.21 1/2	9.75 1/2	34.56	100
Laagsted.w. ¹⁾	2.47 15/16	12.08 1/8	59.08	9.73	34.52 1/2	99 3/4
Hoogste d.w. ¹⁾	2.48 1/2	12.09 3/8	59.25	9.76 1/2	34.60	100 1/2
30 Jan. 1928	2.47 15/16	12.08 3/8	59.08 1/2	9.74 1/2	34.55	100 1/8
23 „ 1928	2.47 15/16	12.07 3/4	59.05 1/2	9.74	34.52 1/2	100 1/8
Muntpariteit	2.48 %	12.10 %	59.26	48.—	34.59	100

Data	Zwitserland ^{*)}	Weenen ^{*)}	Praag ¹⁾	Boeka-rest ¹⁾	Milaan ^{**}	Madrid ^{**}
31 Jan. 1928	47.73	34.97 1/2	7.35	1.52 1/2	13.13	42.15
1 Febr. 1928	47.73 1/2	34.95	7.35	1.52 1/2	13.13	42.22 1/2
2 „ 1928	47.71 1/2	34.97 1/2	7.35	1.52 1/2	13.13	42.40
3 „ 1928	47.78 1/2	35.—	7.36	1.52 1/2	13.14 1/2	42.40
4 „ 1928	47.77 1/2	35.—	7.36	1.52 1/2	—	—
6 „ 1928	47.76	35.—	7.35	1.52	13.13	42.23
Laagsted.w. ¹⁾	47.67 1/2	34.90	7.32 1/2	1.50	13.10	42.05
Hoogste d.w. ¹⁾	47.80	35.10	7.39	1.55	13.17 1/2	42.55
30 Jan. 1928	47.73 1/2	34.95	7.34 1/2	1.52 1/2	13.12	42.30
23 „ 1928	47.72 1/2	34.92 1/2	7.34	1.52 1/2	13.10 1/2	42.28
Muntpariteit	48.—	35.—	7.34	48.—	48.—	48.—

Data	Stock-holm ^{*)}	Kopen-hagen ^{*)}	Oslo ^{*)}	Hel-sing-fors ¹⁾	Buenos-Aires ¹⁾	Montreal ¹⁾
31 Jan. 1928	66.57 1/2	66.40	65.95	6.25	106	2.47 1/2
1 Febr. 1928	66.65	66.40	65.95	6.24	106	2.47 1/2
2 „ 1928	66.60	66.42 1/2	65.97 1/2	6.24	106	2.47 1/2
3 „ 1928	66.70	66.47 1/2	66.05	6.24 1/2	106	2.47 3/4
4 „ 1928	66.67	66.47 1/2	66.05	6.25	106	2.48
6 „ 1928	66.65	66.45	66.02 1/2	6.25	106	2.47 1/2
Laagsted.w. ¹⁾	66.50	66.30	65.90	6.22	105 3/4	2.47 1/4
Hoogste d.w. ¹⁾	66.75	66.55	66.15	6.27 1/2	106 1/4	2.48 1/4
30 Jan. 1928	66.52	66.40	65.95	6.24	106	2.47 1/2
23 „ 1928	66.52 1/2	66.37 1/2	65.97 1/2	6.24	106	2.47 3/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	6.26 1/2	105 5/8	2.48 %

^{*)} Noteering te Amsterdam. ^{**} Noteering te Rotterdam.

¹⁾ Particuliere opgave.

²⁾ Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 1/8 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Data	Londen (\$ per £)	Parijs (\$ p. 100 fr.)	Berlijn (\$ p. 100 Mk.)	Amsterdam (\$ p. 100 gld.)
31 Jan. 1928	4,87 1/8	3,92 7/8	23,82 1/2	40,31
1 Febr. 1928	4,87 3/16	3,92 7/8	23,83 7/8	40,31
2 " 1928	4,87 3/8	3,93	23,86	40,31
3 " 1928	4,87 1/8	3,92 3/4	23,85	40,27
4 " 1928	4,87 3/16	3,92 7/8	23,85 1/4	40,25
6 " 1928	4,87 3/16	3,92 7/8	23,85 1/2	40,28 1/2
7 Febr. 1927	4,84 15/16	3,93	23,70	39,98
Muntpariteit..	4,8667	19,30	23,81 1/2	40 3/16

KOERSEN TE LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	21 Jan. 1928	28 Jan. 1928	30 Jan. 1928	14 Feb. 1928	4 Febr. 1928
Alexandrië ..	Piast. p. £	97 1/2	97 1/2	97 1/16	97 1/16	97 1/2
Athene	Dr. p. £	367 1/2	368	367	369	368
Bangkok ...	Sh. p. tical	1/10 1/2	1/10 1/2	1/10 1/8	1/10 3/8	1/10 1/8
Budapest ...	Pen. p. £	27.88 1/2	27.87	27.85	27.89	27.87
B. Aires 1) ...	d. p. \$	47 27/32	47 7/8	47 13/16	47 15/16	47 7/8
Calcutta	Sh. p. rup.	1/6 7/64	1/6 5/64	1/6 1/32	1/6 3/32	1/6 3/64
Constantin ..	Piast. p. £	940	952 1/2	950	970	957 1/2
Hongkong ..	Sh. p. \$	2/0 1/2	2/0 15/32	2/0 1/8	2/0 7/16	2/0 3/8
Kobe	Sh. p. yen	1/11 1/8	1/11 1/8	1/11 1/8	1/11 1/8	1/11 1/8
Lissabon 1) ...	d. per Esc.	27 1/16	27 1/8	27 1/16	27 1/16	27 1/8
Mexico	d. per \$	24	24	23	25	24
Montevideo 1)	d. per \$	50 3/8	50 11/16	50 1/2	50 7/8	50 1/2
Montreal 1) ..	\$ per £	4.88 1/8	4.88 1/8	4.87 3/8	4.88 1/8	4.87 3/8
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 59/64	5 59/64	5 29/32	5 61/64	5 29/32
Shanghai ...	Sh. p. tael	2/7 1/8	2/7 1/16	2/6 3/4	2/7 1/8	2/7 1/16
Singapore ...	id. p. \$	2/4 1/32	2/4 7/64	2/4 1/32	2/4 1/32	2/4 1/32
Valparaiso 1)	\$ p. £	39.39	39.39	39.39	39.44	39.43
Warschau ...	Zl. p. £	43 1/2	43 1/2	43 1/2	43 1/2	43 1/2

1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

ZILVERPRIJS

Londen 1) N.York 2)	Londen
30 Jan. 1928..	26 1/2
31 " 1928..	26 1/2
1 Febr. 1928..	26 1/8
2 " 1928..	26 3/16
3 " 1928..	26 1/8
4 " 1928..	26 1/8
5 Febr. 1927..	27 3/16
20 Juli 1914..	24 1/16

GOUDPRIJS 3)

Londen	
30 Jan. 1928....	84 11/16
31 " 1928....	84 10 3/4
1 Febr. 1928....	84 11 1/2
2 " 1928....	84 11 1/4
3 " 1928....	84 11 1/2
4 " 1928....	84 11 1/2
5 Febr. 1927....	84 11 1/2
20 Juli 1914....	84 11

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in \$c. p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Vorderingen.	23 Jan. 1928	31 Jan. 1928
Saldo bij de Nederlandsche Bank....	f 48.749.054,61	f 32.409.055,09
Saldo b. d. Bank voor Ned. Gemeenten	" 1.464.664,73	" 116.133,60
Voorschotten op ultimo Dec. 1927 aan de gem. op voor haar door de Rijks-administratie te heffen gemeentelijke inkomstenbelasting en opencent op de Rijksinkomsten belasting.....	" 36.826.174,96	" 36.826.174,96
Voorschotten aan Suriname.....	" 10.472.666,53	" 10.351.960,08
Voorschotten aan Curaçao.....	" 132.584.349,75	" 134.034.143,83
Kasvord. weg. credietverst. a/h. buitenl. Daggeldleeningen tegen onderpand van Staatsschuldbrieven.....	" 46.874.360,—	" 51.524.360,—
Saldo der postrekeningen van Rijks-comptabelen.....	" 24.055.143,87	" 14.112.728,66
Vordering op het Staatsbedrijf der P., T. en T. 2).....	—	—
Id. op andere Staatsbedrijven 3).....	" 2.895.348,03	" 2.895.348,03

Verplichtingen.

Voorschot door de Nederl. Bank....	—	—
Schatkistbiljetten in omloop 1).....	f 103.526.000,—	f 103.526.000,—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 28.890.000,—	" 28.890.000,—
Waarvan direct bij de Ned. Bank ..	—	—
Zilverbons in omloop.....	" 11.624.061,50	" 11.561.742,50
Schuld a. d. Bank v. Ned. Gemeenten 2).....	" 21.416.894,76	" 21.683.096,21
Id. aan Ned.-Indië.....	" 247.194,65	" 238.910,47
Id. aan Curaçao.....	" 20.665.602,12	" 17.810.403,02
Id. a. h. Alg. Burg. Pensioenfonds 3) ..	" 63.387.402,44	" 57.902.302,42
Id. a. h. Staatsbedrijf d. P., T. en T. 3) ..	" 1.315.000,—	" 1.315.000,—
Id. aan diverse Staatsbedrijven 3) ..	" 5.044.864,59	" 4.901.322,56

1) Waarvan f 12.056.000 vervallende op 1 Juli 1929.

2) In rekg.-crt. met 's Rijks Schatkist.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

	28 Jan. 1928	4 Febr. 1928
Vorderingen:		
Saldo bij 's Rijks kas.....	f 25.494.000,—	f 24.277.000,—
Saldo bij de Javasche Bank.....	" 10.582.000,—	" 8.005.000,—
Verplichtingen:		
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-Indië	—	—
Voorschot Javasche Bank aan N.-Indië	—	—
Schatkistpromessen in omloop.....	" 300.000,—	" 150.000,—
Muntbiljetten in omloop.....	" 31.433.000,—	" 31.626.000,—
Schuld aan het Ned.-Ind. Muntfonds..	" 1.111.000,—	" 962.000,—
Idem aan de Ned.-Ind. Postspaarkas..	" 1.127.000,—	" 820.000,—

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 6 Februari 1928.

		Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	{ Hfdbk. f 73.978.668,89 Bijbnk. " 2.506.935,60 Ag.sch. " 12.982.450,65	f	89.468.055,14
Papier o. h. Buitenl. in disconto.....			—
Idem eigen portef. ..	f 185.474.447,—		
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. ..			185.474.447,—
Beleeningen incl. vrach. in rek.-crt. op onderp.	{ Hfdbk. f 38.930.437,66 Bijbnk. " 6.199.214,75 Ag.sch. " 63.464.781,61	f	108.594.434,02
Op Effecten.....	f 104.950.434,02		
Op Goederen en Spec. ..	3.644.000,—		108.594.434,02
Voorschotten a. h. Rijk			—
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud.....	f 67.742.505,—		
Muntmat., Goud ..	367.477.635,94		
Munt, Zilver, enz. ..	f 28.243.711,61		
Muntmat., Zilver ..	—		463.463.852,55
Belegging 1/8 kapitaal, reserves en pensioenfonds			23.766.147,02
Gebouwen en Meub. der Bank.....			5.000.000,—
Diverse rekeningen			44.149.318,63
		f	919.916.254,36
Kapitaal.....	f 20.000.000,—		
Reservefonds	7.027.840,39		
Bijzondere reserve	8.000.000,—		
Pensioenfonds	4.828.439,69		
Bankbiljetten in omloop.....	795.361.150,—		
Bankassignatiën in omloop.....	401.171,42		
Rek.-Cour. { Het Rijk f 17.469.539,49 saldos: { Anderen " 51.482.297,55		f	68.951.837,04
Diverse rekeningen			15.345.815,82
		f	919.916.254,36
Beschikbaar metaalsaldo	f 290.061.947,95		
Op de basis van 1/8 metaaldekking....	" 117.119.116,26		
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is. ..			1.450.309.735,—
			Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud		Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
	Munt	Muntmat.				
6 Febr. '28	67.743	367.478	795.361	69.353	290.062	53
30 Jan. '28	67.757	365.449	788.244	92.093	285.451	52
23 " '28	67.757	363.388	768.262	88.229	288.020	54
16 " '28	67.754	353.472	788.186	77.510	275.586	52
-9 " '28	67.756	342.235	807.365	84.296	258.718	49
2 " '28	67.764	332.326	840.032	102.154	238.862	45
17 Febr. '27	60.344	353.961	802.099	33.330	274.901	53
25 Juli '14	65.703	96.410	310.437	6.198	43.521 1)	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenl.	Diverse rekeningen 2)
6 Febr. 1928	89.468	—	108.594	185.474	44.141
30 Jan. 1928	87.168	—	134.110	183.361	39.609
23 " 1928	85.915	—	113.171	183.806	39.383
16 " 1928	98.963	—	116.936	183.658	42.146
9 " 1928	122.838	—	120.662	183.308	51.668
2 " 1928	138.866	—	137.681	180.748	81.140
7 Febr. 1927	80.691	—	150.906	137.773	57.970
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 1/8 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

SURINAAMSCH-INDISCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
31 Dec. 1927..	1.111	1.679	514	860	517
24 " 1927..	1.121	1.482	605	864	511
17 " 1927..	1.121	1.464	621	877	491
10 " 1927..	1.121	1.509	746	871	466
3 " 1927..	1.120	1.596	694	868	460
31 Dec. 1926..	1.001	1.698	1.024	986	449
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
28 Jan. 1928	194.700		314.900	45.100	122.700
21 " 1928	196.500		318.200	46.600	123.540
14 " 1928	196.100		323.000	49.200	121.660
7 Jan. 1928	178.212	18.161	323.012	49.283	122.364
31 Dec. 1927	178.209	17.733	319.844	55.411	121.269
24 " 1927	178.306	17.371	319.214	56.112	120.938
17 " 1927	178.766	16.913	323.589	51.347	120.978
29 Jan. 1927	196.146	29.704	311.539	70.689	150.215
30 Jan. 1926	201.725	39.769	345.048	57.877	161.653
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842,2

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
28 Jan. 1928		156.300		***	54
21 " 1928		162.000		***	54
14 " 1928		168.400		***	52
7 Jan. 1928	12.979	25.922	114.055	28.323	53
31 Dec. 1927	13.037	24.026	114.541	32.364	52
24 " 1927	13.015	26.133	113.783	31.379	52
17 " 1927	12.740	24.804	117.708	28.683	52
29 Jan. 1927	12.643	20.815	82.619	46.362	59
30 Jan. 1926	8.029	21.423	56.904	78.517	60
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluippost activa. ²⁾ Basis ³⁾ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes			Dek-kings-perc. ¹⁾
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.	
1 Febr. 1928	155.878	135.836	288.423	56.250	239.140	
25 Jan. 1928	156.203	134.640	288.049	56.250	238.160	
18 " 1928	155.540	134.749	290.665	56.250	240.955	
11 " 1928	155.002	135.934	296.554	56.250	247.048	
4 " 1928	152.303	137.728	297.621	56.250	248.284	
28 Dec. 1927	152.409	138.711	299.791	56.250	250.662	
2 Febr. 1927	151.032	137.937	282.759	56.250	232.225	
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—	

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. ¹⁾
1 Febr. '28	35.258	55.027	14.341	97.583	39.792	35 1/2
25 Jan. '28	35.305	56.717	16.526	98.707	41.313	35 1/2
18 " '28	36.484	60.366	19.201	100.132	40.541	33 1/2
11 " '28	39.629	64.504	14.854	110.061	38.818	31
4 " '28	48.294	91.716	13.618	142.730	34.325	21 1/2
28 Dec. '27	48.579	74.449	14.562	123.975	33.447	24 1/8
2 Febr. '27	28.876	74.163	9.537	108.190	32.845	27 1/8
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in miljoenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
2 Febr. '28	5.544	1.864	343	57	2.081	10	1.686
26 Jan. '28	5.544	1.864	343	56	1.620	8	1.696
19 " '28	5.544	1.864	343	53	1.406	9	1.710
12 " '28	5.545	1.864	343	52	1.271	10	1.747
5 " '28	5.545	1.864	343	53	2.341	9	1.700
3 Febr. '27	5.548	1.864	342	85	4.373	14	2.001
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. a.d. Staat	Schat-kistbil-jetten ²⁾	Diver-sen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
2 Febr. '28	23.100	5.894	27.092	57.765	8.491	155
26 Jan. '28	23.500	5.894	27.302	57.128	10.900	32
19 " '28	23.500	5.893	27.140	57.591	9.979	138
12 " '28	23.800	5.892	27.790	58.160	10.234	135
5 " '28	23.900	5.884	27.739	58.639	9.929	43
3 Febr. '27	31.900	5.595	7.192	52.626	4.549	11
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 miljoen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluippost activa.

DUITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buit. circ. banken ¹⁾	Deviezen als goud-dekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
31 Jan. 1928	1.865,3	83,5	296,0	2.372,9	91,2
21 " 1928	1.863,4	81,4	306,4	2.078,1	23,5
14 " 1928	1.864,0	81,4	286,1	2.330,9	33,2
7 " 1928	1.864,5	81,4	285,6	2.635,5	23,1
31 Dec. 1927	1.864,6	81,4	282,0	3.128,7	78,3
31 Jan. 1927	1.834,7	128,4	421,1	1.415,0	81,6
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

Data	Effec-ten	Diverse Activa ²⁾	Circu-latie	Rekg.-Crt.	Diverse Passiva
31 Jan. 1928	93,3	599,1	4.251,2	497,8	281,4
21 " 1928	93,3	565,0	3.682,6	708,0	279,8
14 " 1928	93,3	536,6	3.927,9	655,1	280,5
7 " 1928	93,4	519,3	4.170,9	675,0	275,1
31 Dec. 1927	93,4	499,2	4.564,0	779,1	284,9
31 Jan. 1927	88,9	570,2	3.409,6	574,6	200,8
30 Juli 1914	330,8	200,4	1.890,9	944,-	40,0

¹⁾ Onbelast. ²⁾ W.o. Rentenbankscheine 31, 21, 14, 7 Jan. '28, 31 Dec. '27, 31 Jan. '27, resp. 25; 45; 80; 50; 24; 43 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1928	Goud		Zilver ¹⁾	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Staatsfondsen	Voorsch. a.d. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
2 Febr.	743	474	44	542	49	390	2.084	31	96
26 Jan.	741	475	44	559	28	394	2.056	17	139
19 " "	741	477	43	556	32	394	2.057	15	143
12 " "	734	503	43	569	34	394	2.081	6	161
5 " "	733	514	—	585	40	—	2.076	19	170
3 Febr. '2	623	431	39	483	29	400	1.833	40	104

¹⁾ Aan de schatkist gecedeerd. ²⁾ 1927.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In her-disc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
18 Jan. '28	2.807,6	1.584,4	167,9	412,1	369,0
11 " '28	2.807,9	1.575,7	159,3	439,1	392,6
4 " '28	2.742,5	1.529,1	146,7	520,9	387,1
28 Dec. '27	2.739,1	1.523,9	123,1	609,2	385,5
21 " '27	2.742,3	1.559,0	115,2	578,2	365,8
14 " '27	2.792,2	1.633,0	125,8	495,0	381,1
19 Jan. '27	2.935,9	1.628,1	159,6	416,1	337,4

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circula-tie	Totaal Depo-sito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. ¹⁾	Algem. Dek-kings-perc. ²⁾
18 Jan. '28	499,4	1.623,8	2.471,6	133,8	68,6	72,7
11 " '28	545,3	1.679,6	2.517,4	132,6	66,9	70,7
4 " '28	627,4	1.760,7	2.536,3	132,5	63,8	67,2
28 Dec. '27	603,1	1.813,2	2.473,3	132,5	63,9	66,8
21 " '27	588,0	1.821,3	2.434,0	132,4	64,4	67,2
14 " '27	597,9	1.766,7	2.448,0	132,3	66,2	69,2
19 Jan. '27	312,7	1.709,9	2.317,8	125,5	72,9	70,9

¹⁾ Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeisbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. ²⁾ Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Dis-conto's en beleen.	Beleg-gen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal depo-sito's	Waarvan time deposits
11 Jan. '28	655	15.443	6.529	1.832	20.863	6.628
4 " '28	657	15.631	6.426	1.852	20.984	6.611
28 Dec. '27	657	15.493	6.386	1.813	20.494	6.516
21 " '27	658	15.357	6.431	1.780	20.535	6.504
14 " '27	658	15.293	6.365	1.786	20.509	6.471
12 Jan. '27	683	14.419	5.543	1.683	19.188	5.878

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 6 Februari 1928.

De grootste verrassing voor de internationale fondsenmarkten werd in de achter ons liggende berichtperiode gebracht door de verhooging van den discontovoet door de Federal Reserve Bank te New York. Hoewel reeds enkele Federal Reserve Banks in deze richting waren voorgegaan, heeft men algemeen de hoop gekoesterd, dat New York nog niet zou volgen, indien een dergelijke maatregel al als noodzakelijk zou worden beschouwd. Hoewel omtrent de motieven van de discontoverhoging geen officieele mededeelingen zijn gedaan, wordt algemeen verondersteld, dat de uitbreiding van het handelscrediet en de vermindering van den goudvoorraad enerzijds, de groote hoogte van de voorschotten aan de makelaars ter beurze aan den anderen kant ertoe hebben bijgedragen de rem van een hoogere rente aan de ondernemingslust op velerlei gebied aan te leggen. De fondsenmarkt heeft aanvankelijk den gewijzigden toestand op de geldmarkt rustig opgenomen, hoewel toch hier en daar vrij gevoelige verliezen zijn voorgekomen.

De beurs te Londen heeft evenmin gunstig gereageerd op de veranderde omstandigheden in de Vereenigde Staten. Over het algemeen had de fondsenmarkt in Engeland rekening gehouden met een verlaging van den discontovoet door de Bank van Engeland, doch men geloofde, dat het hiertoe op het oogenblik niet gemakkelijk zal kunnen komen. Op het toevloeien van Amerikaansche saldi kan thans niet worden gerekend, terwijl integendeel de kans bestaat, dat te Londen geplaatste gelden weggetrokken zullen worden.

Te Berlijn hebben verschillende factoren de markt beheerscht en deze hebben vrijwel tegen elkaar opgewogen, zoodat de koersschommelingen niet van al te heftigen aard zijn geworden. De beurs werd gesteund door het vrij vlotte verloop van de onderhandelingen omtrent de regeling van de Deutsche eigenkomsten in Amerika. Daarentegen ontstond verkoopdrang als gevolg van de berichten uit industriële kringen, welke gewag hebben gemaakt van een minder gunstigen gang van zaken. Ook de arbeidsmarkt heeft te wenschen overgelaten; het totaal aantal werklozen toont geen daling, integendeel ziet het er naar uit, alsof men voorloopig rekening zal moeten houden met een toeneming. Hierbij kavaan het bericht van de discontoverhoging te New York, waardoor enerzijds de kans op discontoverlaging door de Deutsche Rijksbank niet groter is geworden, anderzijds de mogelijkheid van emissies in Amerika is ingekrompen. Het feit, dat vooral de publiekrechtelijke lichamen onder zware financiële lasten gebukt gaan — voornamelijk in den vorm van op korten termijn opgenomen leeningen, welke consolidatie wenschelijk maken — en dat op het oogenblik niet aan een oplossing van deze moeilijkheid kan worden gedacht, heeft het optimisme, dat voor enkele weken in dit opzicht wel heeft bestaan, sterk doen bekoelen.

Ook de markt te Parijs is veel kalmer geworden, waarbij ook koersverliezen van eenige beteekenis zijn voorgekomen. Hier echter heeft de internationale geldmarkt geen rol gespeeld. Integendeel kan het voor de politiek van de Fransche regering en van de Bank van Frankrijk als wenschelijk worden beschouwd, dat buiten de grenzen van Frankrijk minder gemakkelijke voorwaarden op de geldmarkten heerschen. De beurs is echter aangetast door het vooruitzicht op de mogelijkheid, dat binnenkort een belangrijke financiële transactie in den vorm van een consolidatieleening zal worden ondernomen, in welk geval de in omloop zijnde geldmiddelen zouden inkrimpen en kans op hoogere rente zou ontstaan.

Ten onzent is de markt bijzonder kalm geweest. Op de *beleggingsafdeeling* bestond ruime vraag voor oude en nieuw geïntroduceerde obligaties, in verband met de belangrijke bedragen, welke door aflossingen van staatsleeningen voor herbelegging beschikbaar zijn gekomen. Dientengevolge heerschte hier een vaste stemming, waarvau ook sommige buitenlandse soorten de vruchten hebben kunnen plukken. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106½, 106, 106¾; 4½ pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 101, 101¼, 101½; 4½ pCt. Ned.-Indië 1926: 98½, 99½, 98¾, 98¾; 5 pCt. Brazilië 1913 £ 20—100: 76½, 75; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107½, 107¼, 107¾.

Eenige verbetering is op te merken geweest voor *petroleumaandelen*, in verband met geruchten, volgens welke onderhandelingen tusschen de Koninklijke Petroleum Maatschappij en de Standard Oil groep zouden zijn aangevangen, ten einde tot het sluiten van een overeenkomst te geraken. Behalve aandelen Koninklijke Petroleum Mij. waren aandelen Dordtsche, Perlak Petroleum en voorbijaand ook Peudawa gezocht. Dordtsche Petroleum Ind. Mij.: 314, 323, 327, 326½; Kon. Ned. Petroleum Mij.: 341½, 348½, 351¼,

351¼; Perlak Petroleum: 75½, 77, 80½; Peudawa: 24¼, 24½, 26¼, 26½; Marland Oil: 35¾, 36½, 35¼, 35¾.

De *rubbermarkt* was lusteloos. Het prijsverloop van het ruwe product heeft teleurstelling gewekt, in het bijzonder omdat de daling van New York is uitgegaan en men aan de rubberbeurs daar ter plaatse in den laatsten tijd meer beteekenis is gaan toekennen. Ook het vooruitzicht op een slechts geringe vermindering van de voorraden te Londen gedurende de achter ons liggende berichteweek — een vooruitzicht, dat inmiddels is bevestigd — heeft tot de lusteloze stemming bijgedragen. Amsterdam Rubber: 309½, 311½, 305½, 306¼; Deli Batavia Rubber: 245¼, 247½, 245, 244¼; Hessa Rubber: 443, 437½, 440, 435½, 437; Indische Rubber Comp.: 385, 390, 375, 370½, 370; Java Caoutchouc: 209, 214½, 206¼, 214¼; Kali Telepak: 339, 342, 335¼, 337; Kendeng Lemboe: 417, 429½, 418, 415; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 331, 335, 330, 328; Oost Java Rubber: 392, 403¼, 395, 398; R. danu Tapanoeli: 163½, 166½, 162¼, 163½; Serbadjadi: 320, 324, 319, 311½, 310; Sumatra Caoutchouc: 266, 263, 262¼; Sumatra Rubber: 298½, 296; Vereenigde Indische Cultuur Ondernemingen: 195½, 196¼, 191, 192; Interc. Rubber: 17¼, 16½, 18¼, 16.

Tabaks aandelen zijn vrijwel verwaarloosd gebleven, doch de grondtoon was niet ongunstig, behoudens een enkele uitzondering, zooals Deli Maatschappij. Arendsburg: 690, 692½, 693, 692; Besoeki Tabak Mij.: 528½, 525½, 529; Deli Batavia Mij.: 583½, 586¼, 588½, 590¼; Deli Mij.: 469½, 465½, 468¼, 464; Oostkust: 271½, 272½, 268, 270½; Senembah Mij.: 511, 512¼, 514.

De *suikermarkt* heeft den invloed ondervonden van de lagere noteringen voor Cubasuiker. De berichten omtrent overeenstemming tusschen verschillende Europeesche landen, welke suiker exporteerden, heeft geen steun veroorzaakt. Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 178, 179, 178½; Handelsverg. Amsterdam: 796, 791½, 795; Javasche Cultuur Mij.: 399, 396, 395½, 395¼; Ned.-Indische Suiker Unie: 297, 296, 294, 293; Poerworedjo: 124, 121½, 123½; Sindanglaet: 446; Suiker Cultuur Mij.: 292½, 287, 292, 290¼; Tjepper: 804½, 800, 805, 798.

Scheepvaart aandelen hebben een lichtelijk dalende richting ingeslagen, doch de verschillen zijn nergens van grooten omvang geworden. Holland-Amerika Lijn: 86, 87¼, 86½; Java-China-Japan Lijn: 131¼, 132¼, 132½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 95¼, 96, 94½; Ned. Scheepvaart Unie: 197¾, 199¼, 201½, 199¾; Nieuvelt Goudriaan: 135, 136¼, 134½; Stoomv. Mij. Nederland: 199, 198¼, 197½. Ook de afdeeling voor *industriële aandelen* is niet zeer opgewekt geweest. Voor kunstzijde bestond vrijwel doorlopend eenig aanbod, terwijl ook margarinesoorten iets van hun niveau prijs moesten geven. Philipsaandelen hebben geen belangstelling ontmoet en zijn vrijwel ongewijzigd gebleven. Aandelen Centrale Suiker Mij. werden tijdelijk uit de markt genomen op geruchten van een hoogere uitkeering dan werd verwacht, doch het hoogere peil kon niet worden gehandhaafd. Daarentegen bestond belangstelling voor aandelen van Berkel's Patent, welke tamelijk sterk konden stijgen. Van Berkel's Patent: 207¼, 204½, 202½, 200¼, 209¾; Centrale Suiker Mij.: 102¾, 107¼, 104¼, 105; Hollandsche Kunstzijde Ind.: 161, 162, 158, 158½; Jurgens: 275¼, 280, 275, 278¾; Maekubee: 125¼, 124¼, 122¼, 125¼; Ned. Gist- & Spiritusfabr.: 439, 436, 440, 437; Ned. Kunstzijdefabriek: 416, 412½, 414½, 406¼, 411½; Philips Gloeilampenfabriek: 569, 565, 567, 565; Zweedsche Lucifer Mij.: 387½, 386¼, 379, 385.

Van *mijnaandelen* waren voornamelijk aandelen Boe' on gevraagd. Algem. Exploratief Mij.: 86¾, 85½, 86½; Beoton Mijnbouw Mij.: 156¾, 153, 161¼, 165½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 88½, 86½, 87; Ned. Surinaamsche Goud Mij.: 17¼, 16¾, 16½; Redjang Lebong: 153, 147½, 143½, 147, 150; Singkep Tin Mij.: 434, 429, 426, 428.

De afdeeling voor *bankaandelen* was stil, met zeer geringe fluctuaties. Amsterdamsche Bank: 186½, 186¼, 186¼, 186½; Holl. Bank v. Zuid-Amerika: 69½, 70, 71¼, 71½; Incasso Bank: 128¾, 129¼; Javasche Bank: 347, 350; Koloniale Bank: 271¼, 266½, 267¼; Ned.-Ind. Handelsbank: 177¾, 178, 176¾, 176; Ned. Handel Mij.: 173¾, 173½, 174, 173¼; R. d'amsche Bankvereniging: 98, 98½, 98; Twentsche Bank: 146½, 145¼, 145¼.

De *Amerikaansche markt* heeft over het algemeen een dalende richting ingeslagen, in overeenstemming met den gang van zaken in Amerika. Anaconda Copper: 112½, 114¾, 113¼; Studebaker: 57¾, 60½, 61¾, 61¼; United States Steel Corp.: 143, 145¾, 143¼; Atchison Topeca: 190½, 189½; Baltimore & Ohio: 115½, 116¾, 114½; Erie: 60¾, 58¼, 56¾, 54¼; Missouri Kansas & Texas: 36, 37½, 36½; New York Ontario & Western: 27¾, 28, 26¾, 27½; Union Pacific: 188, 186, 184¾, 184¼; Wabash Railway: 63, 61½, 59¾, 59¾.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN. 7 Februari 1928.

Tarwe. De markt heeft zich gedurende de afgelopen week niet hersteld, integendeel de vraag van Europa is zoo onbeteekenend, dat de prijzen wederom niet hebben kunnen standhouden en ofschoon de daling langzaam plaats vindt, is er bijna geen dag geweest, dat de prijzen niet wat lager eindigden dan den vorigen dag. In Chicago daalde Mei van 130¼ d.c. tot 128¼ d.c., in Winnipeg van 135¼ d.c. tot 133¼ d.c. en in Buenos Ayres van 11,02 centavos tot 10,95 centavos. Zooals men ziet, zijn deze dalingen betrekkelijk gering. Er zijn tijden geweest, dat dergelijke prijsverschillen in eenige minuten tot stand kwamen, maar het ontmoedigende is de voortdurend dalende lijn, zonder een reactie. Bovendien zijn de prijsverschillen in Europa aanmerkelijk grooter, omdat ook de vrachten in de malaise deelen, terwijl bovendien de Canadeesche wheat pool gaarne onder de pariteit van de Terijnmarkt te Winnipeg zaken zou afsluiten.

Van de Europeesche landen was het bijna uitsluitend Portugal dat belangstelling toonde. Niet minder dan vijf ladingen Platatarwe werden door dat land opgenomen. Waar van andere zijde de belangstelling evenwel zoo gering was, heeft dit practisch geen invloed op de stemming gehad. De verschepingen van Argentinië waren wederom zeer ruim, nog grooter dan een week geleden. De totaalverschepingen waren iets kleiner, vooral ook in verhouding met de overeenkomstige week verleden jaar. Sinds 1 Augustus zijn ze evenwel veel grooter dan in de overeenkomstige periode een jaar geleden en het is hoogstwaarschijnlijk dit surplus, dat zoo zwaar op de markt drukt. Verleden jaar is de consumptie van Europa zeer medegevallen, doch terwijl men vrij algemeen spreekt over teleurstellende consumptie dit jaar, neemt men misschien niet voldoende in aanmerking, dat er sedert Augustus ca. 800.000 tons meer tarwe verschepet werden dan verleden jaar en dat ook toen de verschepingen ruim geacht werden. Toch zullen ontegenzeggelijk de importbehoefte van Europa geringer blijken dan een jaar geleden en onder die omstandigheden is het begrijpelijk, dat de kooplust niet aanwakkert, want zelfs al toont Europa bijna geen neiging tot koopen, toch wordt er geregeld op ruime schaal naar de reeds overvolle Europeesche markten verschepet.

De berichten omtrent den nieuwen oogst in de Vereenigde Staten blijven tamelijk ongunstig. Nog steeds wordt geklaagd over gebrek aan sneeuwbedekking in een belangrijk gedeelte van de tarwedistricten en er bestaat vooral vrees voor de late aanplant. Bovendien heeft een gedeelte in het Zuid-Westen geleden door droogte.

Belangrijk nieuws komt er voort van Rusland, waar de met wintertarwe bebouwde oppervlakte zooveel geringer is dan in andere jaren, dat daar een zeer kleine oogst verwacht moet worden, indien niet nog op buitengewoon ruime schaal zomergraan wordt uitgezaaid. De vorige oogst is in Rusland ook niet meegevallen, getuige wel de zeer geringe

verschepingen van dat land. Er wordt zelfs gevreesd, dat men nog dit seizoen tarwe zal moeten importeeren.

Ook de conditie van het wintergraan in het overige Europa is niet overal even gunstig, doch de berichten zijn nog niet van dien aard, dat men er voorloopig ernstig rekening mee zou behoeven te houden.

Rogge. Over dit artikel valt al heel weinig te vermelden, aangezien de handel zeer weinig te beteekenen heeft. De verschepingen, die bijna uitsluitend van Noord-Amerika komen, zijn niet bijzonder groot, maar toch ruim voldoende voor de vraag. In Noord-Amerika zijn ook voor dit artikel de prijzen langzaam dalende. De laatste week daalde de Meiterijn van 108¾ d.c. tot 107¼ d.c.

Maïs. De toestand, zooals die door ons de laatste week beschreven werd, namelijk het opdrogen van de grootste bron van voorziening van de Europeesche markten, namelijk Argentinië, heeft zich verder ontwikkeld. Wederom hebben wij een week van verminderende Argentijnsche verschepingen achter ons, samengaan met kleinere voorraden in de havenplaatsen aldaar, terwijl bovendien het aanbod van den ouden oogst zoo onbeteekenend is, dat ook daaruit reeds volgt, dat geen belangrijke verschepingen meer gedurende dit seizoen te verwachten zijn. De prijzen voor La-platamaïs zijn dan ook in alle Europeesche markten scherp gestegen. De Noord-Duitsche markten, die de laagste waren, zijn nu niet meer zooveel beneden pariteit. De Engelsche markten staan over het algemeen het hoogst, doch op het Continent is het de Belgische markt, die de leiding neemt. Dit is het gevolg van het feit, dat men in België vrijwel uitsluitend op Platamaïs is aangewezen, terwijl men bij voorbeeld ten onzent gaarne andere soorten koopt, indien die in verhouding goedkooper zijn. Van deze andere soorten is het in hoofdzaak Noord-Amerikaansche maïs, waarin veel zaken tot stand kwamen, vooral naar ons land. Dit beïnvloedde de prijzen in de Staten in zoverre het betrof de maïs aan de zeehavens. Te Chicago bleef de prijs per saldo vrijwel onveranderd. Dit is voornamelijk het gevolg van het feit, dat de aanvoeren op het oogstblik buitengewoon groot zijn, zoodat ook de zichtbare voorraad in de Staten niet onaanzienlijk vermeerde. Ten onzent werd de kooplust geprikkeld door het feit, dat er nog bijna geen Noord-Amerikaansche maïs is afgeladen en dat diensentgevolge de bedingbare prijzen voor de eerste partijen zeer goed waren.

De andere landen droegen al heel weinig bij tot de voorziening van Europa. Nu en dan werden er wel partijen Zuid- en Oost-Afrikaansche maïs verhandeld. Zoo werd ook een lading No. 6 Z.-Afrikaansche maïs door Rotterdam verkocht naar Ierland, maar de meeste van deze zaken zijn tweedehandsch.

Gerst is nog steeds onder den invloed van groote voorraden, vooral te Bremen, en van betrekkelijk geringe vraag. De hooge prijs, waarop het artikel gekomen is en waardoor het niet rendeert voor de varkensmesterij maakt, dat de vraag gering blijft. Ook de andere markten toonen al zeer weinig belangstelling. Waarschijnlijk onder invloed van de betere stemming voor maïs, was er evenwel de laatste dagen

Noteringen.

Data	Chicago			Buenos Aires		
	Tarwe Mei	Maïs Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Maïs Febr.	Lijnzaad Febr.
4 Feb.'28	129 1)	89 1)	54 1/8 1)	10,80 1)	9,10	15,05 1)
28 Jan.'28	130 1/8 1)	87 1/8 1)	54 1/8 1)	10,90 1)	8,90	14,95 1)
4 Feb.'27	142 1/8	81	47 1/8	11,40 1)	6,15 1)	14,85 1)
4 Feb.'26	175 1/8	83 3/8	43 3/8	13,75	7,25	15,80
4 Feb.'25	199 1/8	137 3/8	62 3/8	17,70	11,25	25,20
20 Juli '14	82	56 3/8	36 3/8	9,40	5,38	13,70

1) per Mrt.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten	6 Febr. 1928	30 Jan. 1928	7 Febr. 1927
Tarwe (Hardwinter II) .. 1	13,25	13,50	15,30
Rogge (No. 2 Western) .. 1	12,70	12,80	13,20
Maïs (La Plata)	220,—	214,—	172,—
Gerst (No. 2 barley)	237,—	246,—	231,—
Haver (Canada 3)	13,—	12,95	11,—
Lijnkoeken (Noord-Amerika van La Plata-zaad) .. 1	14,—	13,80	12,20
Lijnzaad (La Plata)	369,—	375,—	383,—

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	29 Jan./4 Febr. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	29 Jan./4 Febr. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe	43.700	162.746	159.780	—	3.800	6.494	166.546	166.274
Rogge	2.256	5.983	22.202	—	—	—	5.983	22.202
Boekweit	1.781	4.622	2.345	—	—	67	4.622	2.412
Maïs	27.874	92.303	134.624	5.670	17.391	27.944	109.694	162.568
Gerst	7.709	27.984	33.042	—	2.120	890	30.104	33.932
Haver	3.393	9.788	7.690	—	—	—	9.788	7.690
Lijnzaad	2.615	13.470	13.402	100	23.259	15.108	36.729	28.510
Lijnkoek	6.938	24.617	11.507	—	100	—	24.717	11.507
Tarwemeel	4.222	18.986	11.340	1.045	4.925	2.818	23.911	14.158
Andere meelsoorten	630	1.657	1.715	—	—	—	1.657	1.715

eenige verbetering van de vraag en doordat Noord-Amerika de prijzen plotseling wederom verhoogde, zijn ook de prijzen in de Europeesche markten wat beter geworden.

Haver. De haverprijzen zijn vrijwel onveranderd gebleven. De vraag was in de meeste Europeesche markten gering. Af en toe is in de Engelsche markt 'de omzet wel iets grooter geweest, maar vooral indien voor stoomende of aangekomen haver de houders toegaven. Ook in Antwerpen werd op deze wijze nogal wat Platahaver verhandeld.

SUKKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96 ^o Centri- fugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Meij/juni	Cuba's 96 ^o c.i.f. Maart	
	kristalsuiker basis 99 ^o	Sh.	Sh.	Su.	\$ cts.
6 Feb. '28	f 17 1/8	31/9	13/0 3/4	12/-	4,24
30 Jan. '28	" 17 3/8	32/3	13/3	12/1 1/2	4,40
6 Feb. '27	" 22 1/4	37/3	17/-	15/7 1/2	4,99
6 Feb. '26	" 17 3/8	31/9	14,9	11/9	4,27
	ruwsuiker basis 88 ^o				
4 Juli '14	f 11 13/32	18/-	—	—	3,26
	f 14 18/32				

1) Het verschil tusschen ruwsuiker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

Ook de afgelopen week bleven de verschillende suikermarkten nog het lusteloze karakter behouden, dat reeds langen tijd getoond werd.

De verkoop door de Export Vereeniging van meer dan de helft van dat gedeelte van den Cubaanschen oogst, hetwelk bestemd is voor landen buiten de V. S., veroorzaakte slechts één dag een iets vastere stemming.

Op de termijnmarkt te New York brokkelden prijzen geregeld af, zoodat de slotnoteeringen ongeveer 12 punten beneden het slot der afgelopen week lagen.

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 46.000 tons, de versmeltingen 48.000 tons tegen 41.000 tons in 1927 en de voorraden 170.000 tons tegen 153.000 tons.

Voor prompte Cuba-suiker daalden prijzen langzaam tot 2 1/2 d. c. & fr. New York.

De laatste Cuba-statistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 31/1 ..	—	815.376	1.067.758
Weekontv. afscheephavens ..	113.462	173.157	194.324
Totaal sedert 1/1 tot 28/1....	140.269	451.595	732.378
Werkende fabrieken	162	171	172
Weekexport	28.389	82.453	97.081
Totale export 1/1 tot 28/1 ..	29.992	152.913	376.794
Voorraad afscheephavens ...	177.801	318.279	364.430
Voorraad Binnenland	—	356.781	320.380

De Cubaansche Exportvereeniging verkocht uit den dit-jarigen oogst tot 2 Februari in totaal 371.000 tons naar landen buiten de V. S., waarvan ongeveer 332.000 tons naar Europa. Thans zijn dus nog 229.000 tons (uit de 600.000 tons) voor dit doel beschikbaar.

F. O. Licht geeft in zijn rapport d.d. 31 Januari geen nieuwe gezichtspunten omtrent den Europeeschen bietsuiker-oogst. Zijne nieuwe raming voor oogst 1927/28 is met een totaal van 8.068.000 tons (incl. Rusland met 1.500.000 tons) 60.000 tons lager gegrepen dan zijne vorige raming, welk verschil het gevolg is van de lagere ramingen voor België, Polen en Groot-Brittannië met resp. 20.000 tons, 25.000 tons en 15.000 tons minder.

De Zichtbare voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1927/28	1926/27	1925/26
	Tons	Tons	Tons
Duitschland 1 Jan.	1.220.000	1.177.000	1.207.000
Tajechoslowakije 1 Jan.	846.000	611.000	934.000
Frankrijk 1 Jan.	587.000	547.000	487.000
Nederland 1 Jan.	193.000	238.000	170.000
België 1 Jan.	183.000	137.000	223.000
Polen 1 Jan.	293.000	291.000	289.000
Engeland 1 Jan. geïmpt. suiker	224.000	353.000	432.000
Engel. 1 Jan. Binnenl. suiker	54.000	27.000	—
Totaal Europa ..	3.600.000	3.381.000	3.742.000
V.S. Atlant. havens 1 Febr. ...	170.000	153.000	52.000
Cuba 28 Jan.	178.000	318.000	364.000
Totaal	3.948.000	3.852.000	4.158.000

De termijnmarkt in Londen sloot deze week op prijzen, welke tusschen 1 1/2 d. en 4 1/2 d. beneden het slot der voorafgaande week lagen.

Op Java verkocht de V.I.S.P. uit oogst 1928 de afge-

loopen week 10.000 tons No. 16 & hooger tot f 14,— per 100 KG. en het restant (max. 13.000 tons) melassesuiker No. 10 & hooger tot f 12 1/2. De markt voor tweedehands suiker was over het algemeen lusteloos en prijzen brokkelden in den loop der week ongeveer f 1/4 af.

Hier te lande liepen prijzen gedurende de afgelopen week tusschen f 1/4 en f 3/8 terug. De markt sloot op de volgende noteeringen:

Mrt. f 17,—; Mei f 17 1/4; Aug. f 17 3/8; Dec. f 17 5/8.
De omzet bedroeg deze week ongeveer 3800 tons.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons.
Manchester, d.d. 1 Februari 1928.

De Amerikaansche katoenmarkt is rustig en prijzen blijven dalen. Over de vooruitzichten van den nieuwen oogst wordt niet ongunstig gerapporteerd, hetgeen, mede in verband met een verwachte aanzienlijke uitbreiding van de beplante oppervlakte, een dalenden invloed op prijzen heeft. Noteeringen voor Egyptische katoen zijn eveneens gedaald, doch verbruikers rapporteeren, dat indien werkelijk katoen verlangd wordt, de basis slechts weinig verlaagd wordt. Loco-verkopen in Liverpool bedroegen in de afgelopen week slechts 42.000 balen.

De stemming in de Amerikaansche garenmakmarkt is verre van rooskleurig. Lagere katoenprijzen houden zaken tegen en de meeste spinners rapporteeren, dat er in alle nummers, zoowel twist als weft, slechts weinig verocht is; daar staat tegenover, dat het wel merkwaardig is, dat meerdere „salesmen” gisteren zeer tevreden waren met de tot stand gekomen transacties. De grootste omzet was in dhooty garens, doch de geaccepteerde prijzen waren zeer onvoldoende voor den spinner. Eenige posten werden voor Indië afgesloten en ook enkele flinke hoeveelheden in bundelgarens voor den Levant, doch de omzet was over het algemeen gering. Ook in Egyptische garens worden slechts weinig zaken gedaan, hetgeen men voornamelijk aan de flauwe stemming van het ruwe materiaal toeschrijft. Naar getwijnde garens bestaat weinig belangstelling en de omzet van alle soorten garens gedurende de maand Januari is onvoldoende geweest.

Ten gevolge van de dalende katoenmarkt, is er ook in manufacturen deze week weinig omgegaan. Wel kunnen noteeringen zich over het algemeen vrij goed handhaven, zoodat de algemeene positie niet noemenswaard veranderd is bij een week geleden. Overzeesche koopers houden zich momenteel liever nog wat afzijdig, ten einde den loop der katoenmarkt af te wachten. De vooruitzichten in China schijnen wat gunstiger te zijn, terwijl er ook een goede vraag van Indië bestaat, hoewel Calcutta zeer kalm is en zich aan haar besluit houdt om uit de markt te blijven voor na-seizoen verschepingen. Ook voor de Straits en Rangoon gaat weinig om.

Liverpoolnoteeringen	Oost. koersen 24 Jan.	31 Jan.
25 Jan. 1 Feb. T.T. op Br.-Indië	1/6 1/4	1/6 1/4
F.G.F. Sakellaridis	17,10 16,80	T.T. op Hongkong vac. 2/0 1/2
G.F. No. 1 Oomra	7,50 7,20	T.T. op Shanghai vac. 2/7

KOFFIE.

De markt bleef in de afgelopen week onveranderd vast gestemd, doch de afzet was over het algemeen genomen weinig bevredigend. Reeds sedert vrij geruimen tijd heerscht een merkbaar loomheid, die aanleiding is, dat zaken van betekenis slechts sporadisch voorkomen. Evenals in de vorige weken bepaalde de afzet zich ook nu bijna uitsluitend tot zaken, welke noodig waren ter voorziening in directe behoefte, hetgeen feitelijk niet anders dan natuurlijk is, daar de toestand van de koffiemarkt door het ingrijpen van Brazilië in alle opzichten kunstmatig is en al mogen de resultaten van de Braziliaansche prijspolitiek zeker voordelig zijn voor de producenten (het allervoordeelgigst natuurlijk voor de producenten in de andere landen, daar dezen mede ruimschoots van de lusten der valorisatie genieten en niets van de lasten hebben te dragen), op den handel werken zij ten slotte hevig belemmerend.

De kost- en vracht-aanbiedingen van Santos bleven, behoudens kleine schommelingen, vrijwel geheel onveranderd, die van Rio liepen ongeveer 1/- op. Ook Nederlandsch-Indië bracht in de Palembang-offertes feitelijk geen verandering.

Aan de termijnmarkt liepen de noteeringen in navolging van New York langzaam doch regelmatig op, waardoor bij het afsluiten van dit bericht de noteeringen 3/4 a 7/8 ct. hooger zijn dan een week geleden.

De dezer dagen verschenen Statistiek van de Firma G. Duuring & Zoon te Rotterdam geeft aan, dat in Januari de aanvoer geweest is als volgt:

	1928 balen	1927 balen	1926 balen
in Europa	1.011.000	722.000	621.000
„ Ver. Staten v. Amerika	1.083.000	1.033.000	968.000
Totaal....	2.094.000	1.755.000	1.589.000
De Afleveringen in Januari waren:			
	1928 balen	1927 balen	1926 balen
in Europa	1.038.000	763.000	855.000
„ Ver. Staten v. Amerika	1.069.000	996.000	1.171.000
Totaal....	2.107.000	1.759.000	2.026.000

Vanaf 1 Juli tot 1 Februari waren de Aanvoeren in Europa en in Amerika tezamen dit seizoen 12.961.000 balen tegen 12.018.000 balen in 1926/27 en 11.809.000 balen in 1925/26, terwijl de Afleveringen bedroegen 13.108.000 balen tegen 11.768.000 balen in 1926/27 en 12.123.000 balen in 1925/26.

De zichtbare voorraad was op 1 Februari in Europa 1.621.000 balen tegen 1.648.000 balen op 1 Januari. In Amerika bedroeg hij 782.000 balen tegen 768.000 balen op 1 Januari. In Europa en in Amerika tezamen was de zichtbare voorraad dus op 1 dezer 2.403.000 balen tegen 2.416.000 balen op 1 Januari. Hij bedroeg op 1 Februari 1927 2.471.000 balen en op 1 Februari 1926 2.087.000 balen.

De zichtbare wereldvoorraad was op 1 Februari 5.010.000 balen tegen 5.268.000 balen op 1 Januari en 4.834.000 balen verleden jaar (in deze cijfers zijn niet begrepen de voorraden in het binnenland van Sao Paulo, waarvan het cijfer van 1 Februari nog niet bekend is, doch die op 1 Januari bedroegen 13.120.000 balen en op 1 Februari 1927 5.344.000 balen).

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos, op prompte verscheping zijn thans ongeveer 98/- a 99/6 per cwt. en van dito Prime ongeveer 102/- a 103/-, terwijl zij van Rio type New York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 68/9 a 69/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Januari-verscheping, 33½ ct.; Palembang Robusta, Februari-verscheping, 33½ ct.; Benkoe, Robusta, Febr./Maart-verscheping, 35½ ct.; Mandheling Robusta, Febr./Maart-verscheping, 38½ ct., alles per ½ KG. cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-notering bleven onveranderd 60 ct. per ½ KG. voor Superior Santos en 46 ct. voor Robusta.

De noteringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
7 Febr.	48 7/8	47	46	—	42 3/4	41 1/8	40 1/4	39 5/8
31 Jan.	48 7/8	47	46	—	41 7/8	40 3/4	39 3/8	38 7/8
24 „	48 7/8	47	46	—	42 1/2	41 1/2	40 1/4	39 5/8
17 „	48 1/8	47	46	—	42 1/8	42	40 7/8	40 1/8

De slot-noteringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
6 Febr.	\$ 13,80	\$ 13,63	\$ 13,30	\$ 13,17
30 Jan.	„ 13,61	„ 13,44	„ 13,17	„ 13,06
23 „	„ 13,62	„ 13,42	„ 13,18	„ 13,10
16 „	„ 13,85	„ 13,68	„ 13,35	„ 13,27

Rotterdam, 7 Februari 1928.

THEE.

Op den 2en dezer vond alhier een theeveiling plaats, die een aanbod te zien gaf van ruim 17.000 kn. Ned.-Indische thee. Het was een geluk, dat Londen, na 2 weken lang een flauwere markt te zien te hebben gegeven, in de vorige week weder vast afkwam met goede belangstelling van kooperszijde, zoodat de prijzen zich over het algemeen niet alleen ten volle konden handhaven, doch in doorsnede ruim ½ d. per lb. konden verbeteren.

Dit gaf vertrouwen aan de gegadigden op de Amsterdamse veiling en er viel dan ook goede kooplust waar te nemen — vooral van binnenlandsche zijde — op het ietwat verlaagd prijsniveau.

Gemiddeld bewogen de prijzen zich 2 a 5 cts. beneden die der vorige veiling, terwijl stof en kleingruisige theesoorten meestal nog een grotereren teruggang te boeken hadden.

De gemiddelde veilingsprijs stelt zich op 81 cts. per h.KG., een prijs die ongeveer 3½ cts. lager ligt dan die der vorige veiling.

Een omstandigheid, die mede tot goeden kooplust aanlei-

ding gaf, was de vrij sterk verminderde voorraad in het Thee-Etablissement te Amsterdam.

Tegenover aanvoeren in Januari ten bedrage van 24.656 kn. stonden afleveringen van 29.661 kn., zoodat de voorraad terug is gegaan van 64.667 kn. Ned. Indische thee tot 59.662 kn. Deze voorraad is thans bijna 14.000 kn. lager dan een jaar geleden.

Amsterdam, 6 Februari 1928.

VRACHTENMARKT.

Van de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt kan nog geen verbetering worden vermeld, ofschoon de vrachten iets vaster zijn dan de vorige week. Dit is echter alleen aan de flinke vraag naar tonnage voor suiker van Cuba toe te schrijven. Van de Northern Range werd een kleine boot gedaan naar Griekenland per Februari op basis van 3/9 per qtr. naar één haven en een spotprompte boot naar West-Italië op basis van 16 cents per 100 lbs. Van St. John N.B. is nog eenige vraag naar de Middellandsche Zee en er werd een boot van middelmatige grootte bevracht voor begin Maartbelading tegen 16 cents.

Voor suiker van West-Indië was een vaste vraag naar tonnage naar de gebruikelijke U.K./Continent havens per Februari en Maart, en er werden deze week 13/20 booten bevracht. Van Cuba naar U.K./Continent werd 17/- betaald voor booten van 4500/9500 tons. Tegen het einde der week was de markt iets kalmer en een boot van 6400 tons naar Rotterdam direct werd bevracht tegen 16/3.

De North Pacific was practisch geheel zonder vraag naar tonnage voor graan en de eenige bevrachting was voor een geannuleerde charter voor ca. 7000 tons, 1/15 Februari, van Vancouver naar U.K./Continent tegen 30/- met de usantieele reductie van 6 d. voor Antwerpen/Rotterdam, optie Portland belading tegen 1/3 d. extra.

De markt van de La Plata was gedrukt. Een aantal gereed liggende ladingen zijn nog onverkracht en de vraag naar graan blijft gering. Reeders van ballasttonnage wilden bevrachten, waardoor de vrachten nog verder gezakt zijn. 13/6 is geaccepteerd van Bahia Blanca naar Antwerpen/Hamburg range met 6 d. reductie voor Antwerpen/Rotterdam, per Februari, en 20/- van boven La Platahavens naar U.K./Continent voor dezelfde positie.

De chilispetervrachtenmarkt was zeer flauw gestemd en de vrachten zijn op een nog lager peil gekomen onder den invloed van de thuismarkt van La Plata. Een 8000 tonner is gedaan per begin Maart op basis van 26/3 naar Bordeaux/Hamburg range, 27/3 Noord-Spanje, 28/9 Middellandsche Zee en 29/9 Alexandrië. Op dezelfde basis is een 7000 tonner bevracht, doch ondanks het feit, dat meer tonnage tegen deze vrachten kan worden opgenomen blijken bevrachters niet in staat van de gelegenheid gebruik te maken.

De oostelijke afdelingen werden nog kalmer. Van Wladivostock is de eenige bevrachting, welke vorige week tot stand kwam, een 7500 tonner per 5/20 Maart naar Havre/Hamburg range tegen 32/9, optie Liverpool, Avonmouth Hull of Scandinavië tegen 34/-. Van de Philippijnen werd een Februariboot bevracht naar de Middellandsche Zee/Continent op basis van 32/- per 60 kubieke voet. Van West-Australië naar de Middellandsche Zee/U.K./Continent werd een 9000 tonner gedaan tegen 31/- basis 1 loshaven.

De Donau is nog steeds gesloten, terwijl van de Zwarte Zee weinig vraag was. Van de Middellandsche Zee werd flink erts bevracht. Er werd o.m. betaald: Melilla/Middlesbrough 7/-, Port Larrath/Rotterdam 6/6, Barbetta/Rotterdam 5/9, Seriphos/Rotterdam 6/-, Marhou Bay/Stettin 10/6. Voor fosfaat werd van Bougie naar Vlaardingen 6/7 betaald, Sfax/Nantes 5/3 en Bona/Danzig en Memel 8/-. De vrachten van de Golf van Biscaye zijn vaster.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland naar de Middellandsche Zee zijn iets zwakker geworden, daarentegen zijn de vrachten naar Zuid-Amerikaansche havens iets gestegen. Van Wales werd o.m. betaald: Rouaan 3/-, Gibraltar 7/-, Piraeus 11/1½, Las Palmas 8/-. Rio 11/- en Buenos Aires 12/3 en van de Oostkust: Hamburg 4/8, Antwerpen 2/9, Genua 8/6, Port-Said 10/-, Las Palmas 8/-.

RIJNVAART.

Week van 29 Januari t/m. 4 Februari 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven onveranderd. Scheepsruimte zoowel naar den Boven- als naar den Benederijn bleef voldoende beschikbaar. De vraag bleef, met uitzondering voor erts naar Dortmund, gering. De vrachten bedroegen: voor erts naar de Ruhrhavens f 0,35 met ¼ en f 0,45 met ½ lostijd; naar Dortmund/Hardenberg: f 1,30 met ¼ en f 1,40 met ½ lostijd; naar den Bovenrijn: ca. f 1,— per last met verkorten lostijd. Het sleeploon werd genoteerd volgens het f 0,30 a f 0,32½ tarief.